

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

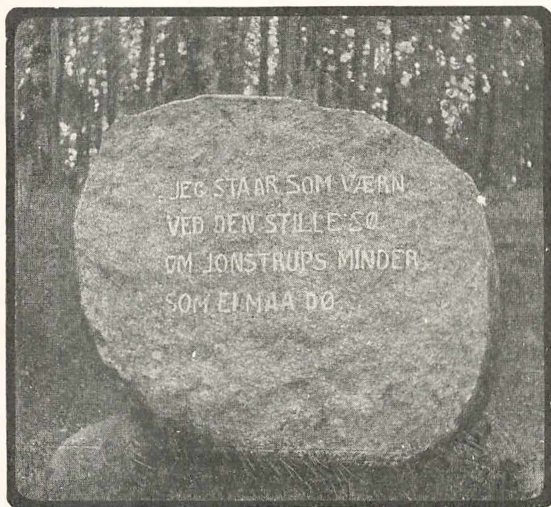
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

12TE BIND

1 9 3 5

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · ORDRUPHØJVEJ 24
(WILH. THOMSEN) CHARLOTTENLUND

1935

NOGLE BEMÆRKNINGER

I ANLEDNING AF DE 125 AAR FRA 1809 TIL 1934 PAA JONSTRUP

I Aaret 1807 angreb Englænderne København, og en Del af Byens humane Institutioner blev mere eller mindre ødelagt, saaledes Vartou, Opfostringshuset, Almindeligt Hospital, Abel Kathrines Stiftelse, Fattigvæsenets Vareoplag og Arbejdsanstalterne i Frue, Nicolai og Trinitatis Sogne. Selvfølgelig led ogsaa andre af Byens Omraader Skade, og heller ikke hvad der laa udenfor Byen gik Ram forbi. Paa Blaagaard Seminarium, der laa tæt udenfor Voldene — (Arealet strakte sig fra Peblingsøen til Nutidens Slotsgade)¹⁾ — gik det ud over bogstavelig talt Alt; selv Træerne blev fældede eller dog molesterede. Fra Sommerferien 1807 til Nyaar 1808 fandt der slet ingen Undervisning Sted. I de 3 første Maaneder af 1809 hullede man sig igennem med en Brøkdæl af den sædvanlige Undervisning, og derefter maatte man fuldstændigt fortrække, hvorpaa Undervisningen fandt Sted hovedsagelig paa Store Ravnsborg, en Eiendom ovre paa Gadens anden Side, der, hvor nu Ravnsborggade og Nørrebrogade støder sammen.

Mandag den 13de Marts 1809 feirede man Seminariets Stiftelsesfest — det var den sidste, før Udflytningen til Jonstrup fandt Sted. Førstelæreren, (egentlige Forstandere havde Seminariet ikke i det Tidsrum, der ligger forud for Jonstrupperioden), Professor Jacob Saxtorph holdt Festtalen. Han paaviste udførligt, baade Fortidens og Nutidens Feil i Bestræbelserne

---

¹⁾ Indkørselen var der, hvor nu Slotsgade og Nørrebrogade støder sammen. Deraf har Slotsgade sit Navn.

for at fremkalde »Almuens Forædling ved Kundskab og Dyd« og søgte derigennem at pege paa hvilke Midler, man i Fremtiden burde benytte. Derimod omtalte han kun meget kort de Ulykker, Krigen havde bragt over Seminariet, der vel nok havde lidt mere Skade end nogen anden offentlig Stiftelse, og ligeledes kun ganske kort den store Begivenhed, som dog sikkert var den, alle Eleverne mest tænkte paa, nemlig den forestaaende Flytning til Jonstrup. Ogsaa han selv var meget opfyldt af Tanken om det nye Arbejde, der forelaa. Han var i høj Grad en Ordenens Mand, og han glædede sig til at kunne indrette Alt fra Grunden af ude paa det store Jordareal i en af Sjællands smukkeste Egne og til at faa Undervisningen ind i et ordentligt Leie efterat den nu i to Aar havde været drevet under ganske fortvivlede Vilkaar.

Seminariet havde, da Flytningen stod paa, kun to Lærere nemlig Førstelærer *Jacob Saxtorph*, og Sang- og Musiklærer *H. O. C. Zinck*. De andre faste Lærere, *Morten Henrik Petersen* og *Christian Ludvig Strøm*, var nemlig lige bleven Sognepræster (i henholdsvis Herlufsholm og Kregome), og Professor *Nachtegall* var, trods sin store Interesse for Seminariet saa fast knyttet til Undervisningen ved Gymnastisk Institut, at der slet ikke kunde være Tale om, at han ligefrem flyttede med ud til Jonstrup, ja ikke engang, at han bandt sig til at gøre regelbundne Reiser derud.

De eneste af de gamle Lærere, der vedblev at undervise paa Seminariet, var Saxtorph, der fik Bolig derude, og Zinck, der fik indrettet det saaledes, at han kunde køre fra sin Bolig i København¹⁾ ud til Jonstrup og tage alle sine Timer dær paa een Gang Lørdag og Mandag. Det Besvær vilde han gerne underkaste sig, blot han fik Lov til at beholde Undervisningsarbejdet, hvilket han satte overmaade stor Pris paa.

Men med disse to Lærere kunde Seminariet selvfølgelig ikke nøies. I Stedet for *Nachtegall* blev saa Skolelærer *Vilhelm Johansen Gehl* antaget som Gymnastiklærer. Han blev dimiteret i Mai 1809, underkastede sig samme Sommer en Prøve

---

¹⁾ Holmens Kanal 4, siden i Borgergade 130.

paa Nachtegalls Institut og blev derefter Skolelærer i Maaløv og samtidigt dermed Gymnastiklærer paa Jonstrup. Han og Ole Jacob Gebauer (dimitteret 1811), Horst (dimitteret 1840) og Carl Mortensen (dimitteret 1851) indtager den mærkelige Særstilling, at de blev Lærere paa Seminariet samme Aar, som de havde endt deres Elevtid der.

I Stedet for Strøm og Petersen ansatte man Johannes Nicolai Schow, der kom tilstede strax ved Undervisningens Begyndelse, og Tønnes Ditlev Roeskilde, der begyndte sit Arbejde efter Juleferien.

Man vil af denne Fremstilling se, at det, der i Joachim Larsens »Bidrag til den danske Folkeskoles Historie 1784—1818« anføres Side 275 »De tidligere Lærere fulgte med undtagen Strøm,« giver et urigtigt Billede af Forholdene.

I Begyndelsen af Oktober 1809 var Alt installeret ude paa Jonstrup, og Søndag den 8de foregik den høitidelige Indvielse. Det var Biskop N. E. Balle, der holdt Festtalen. Han var dengang kun 65 Aar (det fyldte han 4 Dage efter), men Talen bar et umiskendeligt Præg af, at han selv følte sig som en Olding, der egentlig var for svag til at tage aktiv Del i Festen. Et af Talens Karaktertræk var, at han vel et Par Gange brugte Udtrykket Seminarium (forresten ogsaa »Stiftelsen«) men ellers i fremragende Grad benyttede sig af Ordets *danske* Betydning: Planteskole. Talen var ellers i Hovedsagen et Udtryk for hans Ønske om, at nationale og gudfrygtige Følelser her paa det nye Sted vilde være Seminariets Grundpiller, som de var det paa det gamle Blaagaard, og den gav saaledes et karakteristisk Billede af ham som den Christendommens Apologet, han jo først og fremmest i al sin Færd var.

Uden at nævne Navne dvælede han ret indgaaende ved de Datidens Bevægelser, der havde truet Kirken og dermed ogsaa Seminariet, og det er let at se, at han har tænkt paa Voltaire, Malte Conrad Bruun, Thomas Christopher Bruun, Otto Horrebow og Flere.

Derefter fortsatte han saaledes:

»Fremdeles bør jeg heller ikke fortie, hvad der ingenlunde
 »kunde fremme, men tvertimod maatte skade og standse
 »denne vor Planteskole, at Urtegaardsmændene, som skulde
 »pleie den, saa tit vexlede af, saasnart omskiftedes. Desto-
 »værre! Vi tabte ved alt for tidlig Død, os for tidlig, skiøndt
 »derfor ikke i Forsynets Raad, som styrer alt med Viisdom
 »og Godhed: først tabte vi den lystenkende, smagfulde og
 »troefaste Riber; derpaa den virksomme og drabelige Clau-
 »sen, vore første Plantere, begge de duelige, retskafne, stand-
 »haftige Mænd, som med den utrætteligste Fliid selv an-
 »lagde og selv bearbejdede, vandede, lugede, indhegnede,
 »hvert Beed i Haugen, fra hvilket de skønne Vexter ere
 »fremspirede, som baade her og der endnu bære Frugt¹⁾.
 »Ved deres Grav begræd jeg med Føie vort smertelige For-
 »liis. . . . . Sildig Efterslægt skal
 »paaskønne deres Værd med velforskyldt Taknemmelighed.«

Det var ganske i sin Orden, at Biskoppen derefter omtalte ogsaa de Lærere, som efter Banebrydernes, Clausens og Ribers, Tid havde virket ved Seminariet, men her dvæler vi kun ved, hvad han sagde om de to eneste Lærere, der fulgte med fra det gamle Hjemsted til det nye, og vi vil saa se lidt paa, hvad disse To kom til at betyde i Skoleverdenen.

Blandt dem, der var tilstede ved Indvielsesfesten, indtog Zinck uimodsigeligt en absolut Særstilling, thi da han var ansat 1791, dengang Undervisningen begyndte, repræsenterede han jo ene af Alle Seminariets Urtid. Til ham og Saxtorph henvendte Biskoppen sig saaledes:

»Dog tilhører os endnu den velfortjente Lærer i Sang og Musik, som fra første Begyndelse indtil denne Stund saa ivrig bestræber sig for, at ordne harmonisk Kirkesang efter

¹⁾ H. V. Riber døde 1796. Udtrykket »smagfulde« pegede paa Ribers i Datiden velanskrevne litteraire Virksomhed og paa hans Arbejde i Salmebogskommissionen (Evangelisk-christelig Psalmebog 1798).

J. C. G. Clausen døde 1801. Han havde som Den, der satte den hele daglige Virksomhed i Gang, god Brug for nogen Drabelighed!

»Choral, og at fremhielpse Øvelse paa Orgelet, i Forhold til
»den vigtige Deel af vore Seminaristers Bestemmelse, som
»gaaer ud paa, at høitideliggjøre offentlig Gudsyndyrkelse,
»baade for Øret og Hiertet, til rørende Andagt. Ham, den
»eneste tilbageblevne fra hiin Tid, da Stiftelsen først skulde
»grundlægges, den agtværdige Professor Zinck, burde jeg
»først ihukomme, fordi han i Sandhed, ligesom de fordums
»Arbeidere i Viingaarden, haver baaret Dagens Byrde og
»Hede. Forandring af Læremaade var ikke her at befrygte.
»Den udstrødte Sæd skal ikke vorde forstyrret.«

I sin Omtale af Saxtorphs Forhold til Eleverne skildrede Biskoppen derefter, hvorledes Saxtorph

»Haand i Haand ledsagede dem fra først til sidst, fra
»Skridt til Skridt, vor omhyggelige, for Seminariets Floer
»fra mange Aar af, ligesaa nidkiære, som heldige Saxtorf:
»den ædle Mand, udmærket Professor, ved sieldne Indsig-
»ter, og som Tilsynsmand, ved ligesaa sielden Aarvaagen-
»hed. Hvor mange mødige Trin, for at tale og virke til Bed-
»ste for anfortroet Klenodie! Hvilken uafbrudt Paapassen-
»hed baade ved Nat og Dag! Hvor megen Opofrelse, end af
»selv forhvervet Eiendom, til Pynt, saa at sige, for elsket
»Brud; thi var det ikke, som til Sulamith, vor Saxtorf
»beilede, saa tit han ivrede for sit kiære Blaagaard? Nu vel!
»Den beste Konges hulde Tillid belønner ham! det er Bal-
»sam af Gilead til Lægedom i saaret Barm. Det er Livs
»Lugt til Liv for ham og os. Men at Tingene under de
»mange Omskiftelser ikke forværredes, er ogsaa ham især at
»tilskrive . . . .«

Den rosende Omtale Balle gav Zinck og Saxtorph var saare vel fortjent: Zincks Virksomhed var banebrydende, hvad Almue-Skolens Musikliv angaar, og ved Saxtorphs er der blandt forskellige andre to Ting at bemærke. Den ene er, at det skyldes hans og Nachtegalls Samarbejde, at det Blaagaard-Jonstrupske Seminarium blev det første danske, der indførte en fast ordnet Gymnastikundervisning, og den anden er, at den

Maade, hvorpaa Jonstrup Fabriksbygninger lavedes om til Beboelses- og Undervisningslokaler, i Hovedsagen skyldes ham. Dette Forhold vil vi dvæle allerførst ved.

Søndersøen gik dengang meget længere mod Syd, end den nu gør, og den Aa, der fra den fører hen forbi Jonstrup, var helt ned til Seminariet seilbar for smaa Robaade. Nachtegall, der siden 1805 ganske gratis havde undervist Seminaristerne baade i praktisk Gymnastik og i Gymnastiktheori, gav dem, efterat Seminariet var flyttet, et nyt Bevis paa Velvillie, idet han forærede Jonstrup en Baad, og den holdt i mange Aar, saa skrøbelig den end en Tid var. Aaen dannede flere Bredninger, Smaasøer, altsaa, og den sidste af dem var Mølledammen, der beskyllede Bringe Landeveiskant helt henne ved Seminariet, og derfra strakte sig over mod Seminariets Jordareal der, hvor man nutildags har Haveanlæggene. Den fik her fra Øst Vandtilførsel fra en dyb Bæk, — enhver Jonstrupper kender den i den Skikkelse, den nu har: den er nu en Smule Grøft, der findes umiddelbart Nord for den Del af Seminariets Anlæg, som man nutildags kalder Filosofgangen. Nu er velsagtens Insekter, Hundesteiler, Spidsmus og Vandrotter det Vildt, man nærmest kan vente at finde i den, men dengang fangede Odderen store blanke Skaller dær, og Isfuglen blev nu og da seet fiskende i dens klare Vand. Dengang var dette Vandløb paa begge Sider omgivet af Mark og Eng. Det Areal, der nutildags indtages af Sportspladsen, laa dengang for det meste under Vand, og af Haver forefandtes kun den, der nu omgiver Steensens Bolig og den, der hører til Forstanderboligen. Hele det øvrige Areal var Marker, der omgav den trefløiede Hovedbygning, Portnerboligen og et Par Udhuse. Hverken Elevbygningen eller den, hvori Gymnastiksalen findes, var til. Veien mellem de to ovenfor nævnte Haver førte dengang i ret Linie hen til, hvor Indkørselen til Seminariet nu er. Saxtorph lod imidlertid Veien bøie Syd om Portnerboligen, og mens Seminariets Indkørsel før var foran Midterfløien, lagde han den dær, hvor Veien før hans Tid udmundede, altsaa dær, hvor den er endnu den Dag idag.

Der opholdt sig dengang paa Seminariet en Elev, Ole Jacob

Gebauer. Han havde før sin Optagelse været i Gartnerlære, og ham gjorde Saxtorph nu til sin fornemste Hjælper med Hensyn til de meget store Beplantningsarbejder, der nu blev sat i Gang. Den Ahornallee, der endnu løber langs Forstanderens Have, hele Filosofgangen og det øvrige Anlæg blev nu plantet. Frugttræerne fik man fra Frederiksberg Slotshave og de øvrige Træer og Buskene fra Ledøie (Lidøe) Plantage. Arealet Nord for Midterfløien og ned til Filosofgangen blev dels Gymnastikplads, dels Elevhaver, og da Gebauer 1811 blev dimitteret, blev han med det samme gjort til Seminariets Havebrugslærer. Da var Beplantningsarbejderne i det Væsentlige endt. Tænk paa dette, I Nutidens Jonstruppere: Naar I vandrer i Filosofgangen, er det Saxtorphs og de første Elevholds Værk, der giver Jer den kvægende Skygge.

Den trefløiede Fabriksbygning blev omlavet paa følgende Maade: I Vestfløiens Kælder fik Økonomen Bagerovn, Viktualierum, Ølkælder og Vaskerum. Han skulde nemlig bespise alle Eleverne og vaske alle Lagener og Haandklæder med mere. I Stuen blev der anvist Bolig til Tredielæreren J. N. Schow, og paa 1ste Sal fik Forstander Saxtorph (1ste-Læreren) en Leilighed, der strakte sig noget ind ogsaa i Midterfløien. Seminariets Archiv fandtes ogsaa her og desuden »Direktionssalen«, i hvilken Direktionsmøder og officielle Middagsfester skulde finde Sted.

I Midterfløien blev der forneden dannet Sovesale, Sygestue, Spisesal med mere, og foroven blev der Embedsbolig for Andenlæreren Tønnes Ditlev Roeskilde. Denne Leilighed var den af de tre her nævnede, der længst holdt sig. Her boede ogsaa den næste Andenlærer, Salmedigteren Caspar Johannes Boye. De to sidste Beboere var Beyerholm og J. F. Johansen.

I Østfløien fik Økonomen sin Beboelsesleilighed med tilhørende Køkken. Den Økonom, der havde været knyttet til Blaagaard, Preisler, havde ikke Lyst til at flytte ud til Jonstrup, og man antog derfor en ny Mand, en Kobbersmed Hans Christian Greiersen. Han medbragte til Jonstrup tre Sønner, henholdsvis 13, 10 og 5 Aar. De blev Alle senere Elever paa Seminariet, og den mellemste, Jens Peter Greiersen blev, efterat han

havde været Lærer i Stubbekøbing, Seminariets Økonom. Da han i 1858 trak sig tilbage, købte han den Eiendom, som nu i 1934 eies af Overlæge P. A. Fenger Just og dær døde han 1867.

Ogsaa Portneren blev en ny Mand, Lorens Lorensen.

Med Økonom, Portner og fem Lærere, Forstanderen iberegnet, stod Seminariet rustet til at begynde sin nye Tilværelse. De tre af Lærerne havde som ovenfor anført, Embedsbolig paa Seminariet, men Sanglærer Zinck kom, som foran anført kørende fra København, naar han skulde undervise, og Gymnastiklærer Gehl vandrede paa sin Fod fra Maaløv Skole ned til sine »Timer«. Det kunde gaa an, men Ole Jacob Gebauer, der fra 1811 til 1853 var Seminariets Havedyrkningslærer, mens han iøvrigt passede sin Skolelærergerning, fik det værre. Han var først Hjælpe lærer i Farum og derefter i 40 Aar Lærer i Stenløse. Og husk nu paa, at der stod hverken Cykler eller Jernbaner til hans Raadighed, men han vandrede som Regel paa sin Fod et Par Gange om Ugen den lange Vei til og fra Jonstrup for Undervisningens Skyld. Han var med andre Ord en taalmodig og haardfør Mand! Om Havebrugsundervisningen er der forøvrigt det at sige, at den var ganske værdiløs. Da Gebauer 1853 tog sin Afsked, var der ikke mere Tale om Havebrugsundervisning. Dersom Erfaringen havde vist, at den var ønskelig, havde det været nemt at fortsætte den, da der stod Jordarealer nok til Raadighed, men Udviklingen førte andre Fag frem paa Havedyrkningens Bekostning.

Et smukt Minde satte Saxtorph sig ved sin store Interesse for Gymnastikundervisningen og for hvad han gennem sit Samarbejde med Professor Nachtegall opnaede til dens Fremme.

Den i Datiden meget kendte Theolog og Skolemand, Præsten Peter Hans Mønster sad i Gyrstinge Sognekalde (Ringstedegnen) paa den Tid, da Nachtegall begyndte sit Undervisningsarbejde paa Blaagaard, og han vilde meget gerne have et Par særligt i Gymnastik uddannede Skolelærere. Paa samme Maade ønskede Statsminister, Grev Heinrich Ernst Schimmelmänn at faa Gudumlundgodset (i Jylland) interesseret for Gymna-

stik og de fra Blaagaard i 1806 dimitterede Ole Rasmussen og Niels Pedersen kom da efter at de havde gennemgaaet et Kursus paa Nachtegalls Institut henholdsvis til Gyrstinge og Gudumlund (Aalborgegnen). Ved deres Examen var Saxtorph blandt Censorerne ligesom han var det ved Andres, og den saaledes først paa Blaagaard manifesterede Omhu for Gymnastikken fik han ogsaa paa Jonstrup Leilighed til at gøre gældende. 1808 havde Nachtegall foruden sine andre Institutter faaet oprettet »Det gymnastiske Læreinstitut for Seminarister og Civile«. Den allerførste, som tog Examen fra dette Institut, var V. J. Gehl, som derpaa fra 1809 til 1840 virkede som en overmaade dygtig Lærer for de Jonstrupske Seminarister og tillige for Maaløvs Skolebørn. Og han havde god Støtte, thi Saxtorphs Omgangsven, Provst Jens Riddermand Schiøth i Ballerup var lige saa gymnastikinteresseret som Saxtorph og Gehl var det, og ved dette Trekløvers Samarbejde blev Maaløv Skole den første danske Landsbyskole, i hvilken Gymnastik blev indført som et fast Undervisningsfag, og ikke Nok hermed. Interessen bredte sig til dem, der var komne ud over den skolepligtige Alder. Der var, hvad man med et noget vulgært moderne Udtryk kan kalde ligefrem et Rend til Maaløv Skole, idet Fædre, Mødre og Søkende vilde se den vidunderlige Gymnastik, man dær udførte.

Som et Bevis paa det smukke Samarbejde mellem Schiøth og Gehl kan man anføre, at Gehl opkaldte en af sine Sønner efter Provsten. Det var Jens Riddermand Gehl, der er kendt af mange endnu levende Jonstruppere, idet han fra 1858 til 1877 var Oeconom paa Seminariet.

Ganske vist underviste man i ren Skolegymnastik, men man ansaa det for absolut nødvendigt *tillige* at drive Militærgymnastik, og da de civilt uddannede Læreres Tid var forbi (Gehl, Horst, Brasch, Höyer, Hans Mortensen, Jørgen Beyerholm) og man fra 1859 fik Sergeanter til Gymnastiklærere, kom det militære Moment selvfølgelig i Forgrunden. Især Olsen, Thomsen og Licht — tre af dem, der virkede i Tidsrummet 1859 til 1871 drev det meget vidt, saa at de ligefrem arrangerede Feltøvelser — til stor Fryd forresten for Eleverne

— hen over Omegnens Stubmarker. De hertil nødvendige Geværer var stillede til Disposition fra Tøjhuset i København, og der fandtes et veritabelt Rustkammer paa Seminariet. Adskillige Elever drev det vidt ogsaa i Fægtekunsten. Da man Aar 1901 vendte tilbage igen til Anvendelsen af civile Gymnastiklærere, og Sporten greb mere og mere om sig, undergik Gymnastikken en saa stor Ændring, at Saxtorph, om han kunde have optaget sin Censorvirksomhed sikkert vilde have staaet ret uforstaaende overfor Arbeidet; men hvorledes nu end det Frø, han lagde i Jorden, udviklede sig, Eet er uimodsigeligt: Under ham blev Jonstrup det første Seminarium, der drev en fast og kyndigt ordnet Gymnastikundervisning, og stod som et Mønster for de andre. Dette er Saxtorphs Værk, Nachtegall ganske uførtalt, thi havde Saxtorph manglet Sympathi for Sagen, vilde det frugtbare Samarbejde der opstod mellem de to Pædagoger og mellem Præsten i Ballerup, Skolelæreren i Maa-løv og Jonstrup Seminarium jo aldrig været bleven til!

Det var i flere Henseender en Lykke for Seminariet, at det kom til at føre sin Tilværelse i en ensom og naturskøn Egn, men naturligvis havde det dog hidindtil høstet visse Fordele ved at være i Hovedstadens umiddelbare Nærhed. Det var jo denne Nærhed, som havde muliggjort det saare betydningsfulde *personlige* Samarbejde med Nachtegall, og desuden havde en Del af Seminaristerne deltaget i de botaniske Excursioner, som Professorerne J. W. Hornemann og E. N. Wiborg foretog med Veterinærskolens (og Universitetets?) Studerende, og der var tillige aabnet alle lysthavende Seminarister Adgang til de landøkonomiske Forelæsninger, Professor G. O. B. Begtrup holdt paa Universitetet. Det var ogsaa Hovedstads-Naboskabet, der havde skaffet Seminariet en saa fremragende Musiker som Zinck til Lærer. Intet andet af de Seminarier, der i hans Tid bestod, havde en Lærer, hvis musikalske Begavelse og Indsigt taalte blot saa meget som Sammenligning med hans.

Vil man ret forstaa Zincks Betydning for Seminariet, maa man vide, at en sanglig og instrumental Musikopdragelse i Slutningen af det 18de Aarhundrede og Begyndelsen af det 19de laa de brede Lag overmaade fjernt. Derfor kunde P. A. Hei-

berg 1790 sige om Kirkesangen i selveste Københavns Slotskirke, at den var en Hysten, og Folk, der var kendt med Forholdene paa Landet, kunde udtrykke sig paa lignende Maade om Landsbykirkernes Sang. Der blev hverken i Latinskolen eller i Almueskolen givet Sangundervisning, og det var derfor i de dannede Samfundsklasser efterhaanden blevet et almindeligt udbredt Ønske, at Regeringen vilde uddanne Mænd, der kunde skaffe Sang- og Musikundervisning Indpas i Befolkningen. Den Kreds, der raadslog om Blaagaard Seminariums Oprettelse, henvendte sig derfor til J. A. P. Schultz, den kongelige Kapelmester, og bad ham om en Udtalelse. Saaledes foranlediget skrev han en lille Afhandling om Nødvendigheden af en musikalsk Opdragelse, og dette førte til, at Zinck fik Lærerposten paa Blaagaard. Man kunde ikke have fundet Nogen, der i højere Grad end han var begejstret for den i Tiden liggende Idé, at Sangundervisning i Almueskolen var bleven en Nødvendighed og at Ingen egnede sig bedre end Seminaristerne til at udføre den. Zinck fik paa Blaagaard Embedsbolig og Have og var derover glad som et Barn. Her ønskede han at henleve Resten af sine Dage, men saaledes formede det sig dog ikke for ham: 9 Aar efter flyttede han indenfor Voldene og kom til at bo paa Hjørnet af Knabrostræde og Compagnistræde, og fra den Tid af skiftede han paafaldende hyppigt Bolig.

Da Flytningen til Jonstrup skulde finde Sted, kunde Intet bevæge Zinck til at opgive sit Undervisningsarbejde, men han evnede ikke at undervise i Andet end i Sang og Musik, saa hans Arbejde paa Seminariet maatte som hidindtil være kun en Del af hans Virksomhed. Han fik anvist nogle Værelser ude paa Jonstrup, og i dem opholdt han sig hver Lørdag, Søndag og Mandag. Paa to Dage besøgede han altsaa alle sine Undervisningstimer.

Zincks Bestræbelser gik ud paa ikke alene at lære Seminaristerne de rent elementære Ting, men ogsaa at faa lært det størst mulige Antal en Del Musikteori, thi Begreb om Composition burde Seminaristerne efter hans Mening selvfølgelig have. Er det paa den ene Side sandt nok, at han sigtede højere end nødvendigt, saa er det paa den anden Side givet, at dette gavnede

de Elever, der i særlig Grad besad musikalske Evner, og man bør lægge Mærke til den store Indflydelse, Seminariet derved fik ogsaa paa andre Seminarier: Naar vi ser bort fra Norge og Hertugdømmerne (altsaa Seminarierne Tønsberg, Toten, Kiel og Tønder) havde vi i Zincks Funktionstid (altsaa indtil 1811) kun 6 Seminarier, nemlig Blaagaard og Brøndbyvester paa Sjælland, Vesterborg paa Lolland, Brahetrolleborg i Fyn og Skaarup i Jylland. Zinck beherskede Sang- og Musikundervisningen i de tre, nemlig Blaagaard, hvor han selv virkede, Brahetrolleborg, hvor Blaagaardseminaristen Hans Hansen 1798 blev ansat, og Vesterborg, hvor en anden Blaagaardseminarist Christen Larsen Tarp blev Lærer strax ved dets Aabning 1802. Her til kommer, at hans Indflydelse paa Jonstrup holdt sig i 40 Aar efter hans Afgang, og at »Zincks Choralbog« (1801) blev af grundlæggende Betydning for alle 6 Seminarier og for samtlige Kirker i Danmark. Dens Betydning holdt sig endda mange Aar efter, at Zinck (1832) var død. Nutildags staar den kun som et historisk Vidnesbyrd om en ældre Tids Opfattelse af Kirkesangen, men det er en ganske anden Sag; thi en Mand og hans Værk skal vurderes først og fremmest i Forhold til hans Samtid. Bogen er en umiddelbar Frugt af hans Seminarielærer-Virksomhed og har derigennem en speciel Betydning for Jonstrup.

Zinck var, da han begyndte sit Arbejde paa Jonstrup, 63 Aar gammel, og det vil vel de Færreste regne for en høi Alder, men han havde det ligesom Biskop Balle: Han følte sig selv meget ældre, end man efter Aaremaalet skulde tro ham at være. Han elskede Jonstrup, men han fik en Del Bryderier derude, idet man stillede sig uvilligt overfor hans Ønsker om at faa sine Embedskaar forbedrede (Løntillæg, Vognskur), og det maatte forekomme ham som en stor Uretfærdighed, at man lod ham høre, at Undervisningen nu gav daarligere Resultater, end den under de gamle Forhold havde givet. Enden paa al den Gnidning, der opstod, blev, at Zincks Undervisning afsluttedes 1811.*) men han vedblev iøvrigt at staa i venskabelig Forbin-

*) Med September Maanedes Udgang ophørte hans Dispositionsret over den Leilighed, der hidindtil havde staaet til hans Raadighed.

delse med Seminariet. Dette havde for en stor Del sin Aarsag i, at hans egen Elev Rasmus Andersen blev hans Eftermand og stadig søgte Raad hos ham, og da Seminariet 1816 høitideligholdt sit 25-aars-Jubilæum, leverede han det en meget smuk Musik til Festen.

Hvad angaar Besværingen over, at Zincks Undervisnings-Resultater paa Jonstrup gik tilbage, bør man erindre, at han kun i 2 Aar arbejdede derude, at disse naturnødvendigt som de to første under de nye Omgivelser, medførte usædvanlige Hindringer, og at det jo i enhver Lærers Funktionstid vexler med op- og nedgaaende Kurver, hvad »Resultaterne« angaar. —

I denne Forbindelse er det interessant at lægge Mærke til, hvad der skete akkurat 5 Aar efter, at Zincks Eftermand havde faaet Taktstokken i Hænde: Den 25. Oktober 1816 gav et Antal Seminarister fra Jonstrup Møde i København for at synge ved Biskop Balles, Seminariets Velynders, Begravelse, og selvfølgelig var det Elitetropper, man sendte. Kongelige Personer og høitstaaende geistlige og verdslige Embedsmænd, kort sagt en fyldig Repræsentation af Rangs- og Standspersoner var tilstede, og Zinck, der jo nu i 5 Aar havde været borte fra Jonstrup, ledede paa udmærket Maade Salmesangen med sine Tropper. Derefter skulde saa Jonstrupseminaristerne, Rasmus Andersens Tropper synge ved Kisten, da den var ført fra Trinitatis Kirke hen i Petri Kirkes Kapel, men de sang saa rædselsfuldt, at mange af de Tilstedeværende, trods Stedets og Handlingens Hellighed, brød ud i Latter, hvorefter Biskop Münter resolut — standsede Sangen!

I den Skandale, at Biskop Münter og Stiftprovst Clausen i Ligkapellet for Alles Øren trættedes heftigt om, hvem af dem, der skulde foretage Jordpaakastelsen, havde ellers denne Begravelse haft Skandale nok, men Jonstrupsangerne forhøiede den altsaa. Exemplet er dog vist enestaaende: I det Store og Hele opnaaede Andersen udmærket gode Resultater og det netop ved at gaa i Zincks Fodspor.

Zinck har komponeret fortræffelige Sonater og Andet, ogsaa Sange, men de brede Lag kender nutildags vist ikke stort Andet

end den Melodi, der bruges til »Langt høiere Bjerger saa vide paa Jord«. Den var (men til et Krigsdigt fra 1801)*) en af de mest yndede blandt de Melodier,**) der 1809 fulgte med Seminaristerne ud til Jonstrup.

Andersens Eftermand som Sang- og Musiklærer blev fra 1851 Carl Mortensen, Andersens egen Elev, og man kan derfor sige, at Zincks Linie sad paa Thronen lige til 1893, da Carl Mortensen døde. Hans Eftermand blev 1894 Steensen, idet Schlägelberger, der havde været Vikar, vel søgte Embedet, men ikke fik det. Med Steensen fik saa en helt ny, udefra kommende Linie Herskerstaven i Hænde, og da han endnu fører den, har Jonstrup altsaa i 125 Aar kun haft 4 Sanglærere.

Ganske anderledes forholder det sig med Gymnastiklærerne. Tallet paa dem løber op til 23. Den første civile Linie er opført paa Side 11, den er paa 6 Mand. Efter dem fulgte 13 Sergeanter, af hvilke den ene beklædte Posten to Gange, og saa kom der atter civile Lærere. Af denne nye civile Linie har Seminariet nu den 4de Mand.

Sergeanterne er disse: H. P. C. Olsen 1859—63. H. J. C. Averhoff 1863—65. H. P. C. Olsen 1865—68. J. C. Thomsen 1868—71. G. A. Licht 1871—74. C. C. H. Hellemann 1874—77. N. Jørgensen 1877—80. P. A. L. Borre 1880—83. A. C. L. Kornbech-Jørgensen 1883—86. F. C. F. F. Høyer 1886—89. V. H. C. Frederiksen 1889—92. J. R. H. Pedersen 1892—95. N. C. V. Juel 1895—98. N. Jensen 1898—1901.

De Civile: N. Illeris Jensen 1901—03. A. J. Hansen 1903—21. Derefter den blot constituerede Kirkebjerg, som 1923 efterfulgtes af Otto Lindberg, den nutidige Indehaver af Posten.

R. C. Mortensen.

---

*) W. H. F. Abrahamsons »Vi Alle dig elske, livsalige Fred«, en Text af saa tidsbestemt Natur, at den snart blev ubrugelig.

**) Texten derimod, »Langt høiere Bjerger« fremkom først 1820.

JONSTRUP

FRA EFTER SOMMERFERIEN 1933 TIL KALENDERAARETS SLUTNING

Efter Seminarie-Elev Johannes Eliassens Oplysninger.

ONSDAG den 15. August blev Arbejdet taget op paa det gamle Seminarium, men denne Gang helt under den nye Ordning; men Kammeratlivet udfoldede sig i det nye Aar efter de foregaaende Aars Mønster. Lad os, inden vi fortæller derom, bemærke, at Elevantallet var omtrent 60.

Den første Skoledag forløb som sædvanlig. »Øjeturen« om Aftenen forløb glimrende.

Spirekampen og Spireløbene fandt Sted den 17. Ingen af Spirerne udmærkede sig særligt.

Turen til Frederiksdal fandt Sted den følgende Dag. Det var en rigtig Sommerdag. Tilslutningen var stor. Hele Turens Program blev gennemført, og den var i alle Henseender yderst vellykket. Det blev sen Aften, inden man naaede hjem og fik sendt Rakterne til Vejrs

Mandag den 21. August foretoges de traditionsmæssige Løjer med at prøve Spirerne i Sang og Musik; det hele foregik naturligvis under megen Morskab.

Med Forstanderen i Spidsen cyklede tredie Klasse Onsdag den 30. August til Roskilde for at bese og studere den skønne Domkirke. Endvidere saa man Resterne af den gamle Fraadstenskirk under Torvet. Det var en interessant Dag, men den var frygtelig varm.

Søndag den 3. September spillede et udvalgt Fodboldhold i Birkerød mod et Hold fra den derværende Kostskole, hvis Hold vandt med 4—2. Heller ikke Revanchekampen i Birkerød den 13. kunde Jonstrupperne klare. De tabte med 1—3.

Sammen med Forstanderen og Hr. Kejser rejste tredje Klasse af Sted til Jylland Fredag den 15. September om Morgenens. Maalet var Winthers Seminarium i Silkeborg, hvor man opholdt sig i et Par Dage og saa Byens skønne Omgivelser og Himmelbjerget. Deltagerne boede hos Seminariets Elever og Lærere og havde det fortræffeligt. Lørdag Aften var der arrangeret en glimrende Fest med fælles Kaffebord. — Søndag Formiddag gik Turen videre i Rutebil gennem Blichers Egn til Viborg, hvor den meget interessante Domkirke vakte megen Beundring. Ad Jernbanen gik det videre om Aftenen til Nørre Nissum Seminarium, hvor vi blev budt velkommen i den flotte Festsal med Tale, Sang og Musik, hvorefter vi gik til vore Kvarterer dels hos Lærere og dels hos Omegnens Beboere. Næste Dag kørte vi sammen med Seminariets ældste Klasse til Harboøre og Bovbjerg. Om Eftermiddagen blev der spillet baade Fodboldkamp og Haandboldkamp mod vore Kollegaer derovre. Vi vandt begge Kampe. Om Aftenen var der Fest med Kaffebord i Festsalen; her blev der holdt mange Taler.

Om Tirsdagen gik Rejsen videre til Ribe. Onsdag gik med Spadseretur i Ribe By og Besigtigelse af Sankt Katharina Kloster, Domkirken og Resterne af Slottet. Endvidere var vi paa Sejltur ud paa Vesterhavet med nogle af vore kvindelige Kollegaer. Ogsaa her i Ribe var der lavet en glimrende Fest for os med fin Middag, hvor der blev talt og sunget. Bagefter var der Musikunderholdning og Bal; vort Sangkor, som havde sunget, hvor vi kom hen, gjorde megen Lykke.

Torsdag Formiddag gik det atter hjemad til Jonstrup. Det var en meget interessant Tur. Vi havde besøgt tre jyske Seminarier og faaet set en hel Del af den danske Bygningskunst med Hensyn til Kirker, hvilket var et af Turens Hovedformaal.

Seminarinefesten den 26. September formede sig som sædvanlig. Først spillede der en Fodboldkamp, hvori vi vandt over Vordingborg Seminarium med 6—0; og dernæst vandt Jonstrupperne tre Tenniskampe. — Om Eftermiddagen blev Eleverne fra Femmers Seminarium (cirka 30) hentet paa Hareskov Station, hvorfra man spadserede forbi »Ønskebøgen« og »Øjet« til Jonstrup, hvor Forstanderen bød dem velkommen

paa Musiksalen. Her var Kor- og Orkesterkoncert. Klokken 18 blev der serveret Smørrebrød i Dagligstuen, og derefter gik Dansen i Gymnastiksalen med Liv og Lyst. Klokken 21 blev der drukket Kaffe i Dagligstuen, og Klokken 23,15 sluttede den vellykkede Fest, da vore Kollegaer skulde hjem med Rutebilen.

Nu følger der en Række Fodboldkampe. Den 29. September vandt Landbohøjskolen herude over Jonstrup med 3—1 efter en god Kamp. Den 3. Oktober vandt II Klasse over I med 2—1, og den 4. spillede III og II uafgjort 3—3 efter en drabelig haard Kamp. Den 6. Oktober spillede vi her mod K.F.U.M.s Seminarium fra København. Vi vandt med 5—2. — I Revanchekampen i København den 10. spillede vi uafgjort 2—2 mod Landbohøjskolen. — Fredag den 13. var Jonstrupperne i Haslev, hvor de første spillede en Fodboldkamp mod Seminariets Hold. Efter en meget haard og spændende Kamp vandt vi med 3—2 og dermed Triangelmatchen mellem Vordingborg, Haslev og Jonstrup Seminarium. Ogsaa den efterfølgende, meget haarde, Haandboldkamp vandt vi (8—5).

Efteraarsferien faldt i Aar mellem den 14. og den 22. Oktober. Midt i Ferien aflagde Nørre Nissums Forstander med en Del Elever et Besøg paa Jonstrup. Nogle Elever fra III Klasse, der havde været paa Besøg derovre, var derfor mødt op for at hilse paa deres Kollegaer. Paa Dagligstuen drak man Kaffe, og efter en lille Rundtur paa Seminariet spadserede alle ud til »Øjet«. Allerede efter nogle faa Timers Ophold rejste vore Gæster videre.

Revanchekampen mellem K.F.U.M. og Jonstrup Seminarium fandt Sted i København den 27. Oktober. Kampen blev uafgjort 2—2.

Efteraarsfesten gik efter Traditionen. Torsdag den 2. November var der Generalprøve paa »En Nat i Roskilde« og »Nerveklinikken« for Skolebørnene og næste Aften for Omegnens Beboere. Den egentlige Fest fandt Sted Lørdag Aften med Komedie, »Reklamefilm« og Orkesterkoncert; hos Lærerne spiste Fstedeltagerne Aftensmad. Under hele Festen var det rigtige Jonstrupperhumør til Stede. Dansen gik fortræffe-

ligt. Desserten Klokken 24 og Frokosten Klokken 3 hjalp yderligere til, at Stemningen blev sat op.

Under stor Tilslutning afholdt Forstanderen i sit Hjem en Elevaften Torsdag den 16. November. Forstanderen læste op af Bjørnsøns Værker, og der blev sunget mange Sange baade før og efter, at Kaffen var drukket.

Lørdag den 18. November aflagde en lille Folk svenske Rigsdagsmænd og Seminarieforstandere et Besøg paa Jonstrup for at bese det gamle Seminarium og høre paa Undervisningen.

»Gamle Fatter« Stig Bredstrup holdt Torsdag den 23. November et Foredrag: »Nogle Bemærkninger om Ungdom og Alderdom«. Der var mange Mennesker mødt op paa Musiksalen, og alle fulgte med Opmærksomhed »Gamle Fatter«s fængslende Foredrag.

Næste Torsdag talte Folketingsmand Jepsen-Kristensen fra Sønderjylland om Forholdene ved Grænsen. Til dette Foredrag var der ligeledes mange Tilhørere. Hr. Jepsen-Kristensen gav ud fra sit indgaaende Lokal-Kendskab en meget interessant Fremstilling af Forholdene.

Juleauktionen til Fordel for Julefesten fandt Sted den 5. December.

Den i Efteraaret oprettede Diskussionsklub afholdt Onsdag den 15. December en Diskussion paa Musiksalen. Emnet var »Store og smaa Bogstaver«. Hr. Hauch indledte, og der udfoldede sig en meget livlig Debat. Man blev enig om at blive ved det gamle.

Fredag den 15. December indbød Forstanderen til Elevaften i sit Hjem. Ved denne Lejlighed læste Forstanderen »Høsten« af Demuth.

Julefesten fandt Sted Fredag Aften den 22. December. — Første Del foregik paa Musiksalen, hvor alle Seminariets Lærere og Elever og enkelte Paarørende samlede sig om det smukt pyntede Juletræ. Efter at Steensen havde præluderet paa Orglet, og vi havde sunget nogle Julesalmer, holdt Forstanderen Juletaalen. — Derefter gik man ned i Gymnastiksalen til Lærernes Kaffeborde. — Sidste Del af Festen foregik paa Musiksalen, hvor man blev trakteret med Juleknaas i lange Baner,

Sodavand, Cigarer og Cigaretter. Hr. Kejser læste et Par Julefortællinger. Koret sang, og Orkestret spillede. Endvidere blev der givet en Meddelelse om Vinderne i Konkurrencen om den bedste Tekst og Melodi til en Nytaarssang. — Som Slutning paa den særdeles hyggelige Fest sang man nogle Julesalmer.

Næste Dag blev der givet Juleferie.

JANUAR OG FEBRUAR 1934

Mandag den 8. Januar var Juleferien forbi.

Det i Rigsdagen fremsatte Lovforslag om nogle Seminariers Nedlæggelse bevirkede, at Minister Borgbjerg og en Del Rigsdagsmænd den 9de Februar aflagde et Besøg paa Seminariet, hvor de undersøgte alle Forhold.

Fredag den 16. Febr. aflagde 3. Klasse, ledet af Hr. Benzou et Besøg paa Dyssegaardsskolen dels for at bese den, dels for at høre paa en Del af Undervisningen.

Den 20. Febr. Møde i Diskussionsklubben. Emne: Politiske Ungdomsforeninger og deres Berettigelse. Herr Hauch deltog.

Den 21. Febr. var Gemzøekvartetten herude. Strygekvintet. (Schubert). Sang af Provstinde Bodil Becker. Cello af Fuldmægtig Lundbye. Koncertsanger Knud Schønberg: 5 Schubertsange.

Lørdag den 24. Febr. Fastelavnsfest paa Dagligstuen. Gramofon. Bar og Mere. Ingen rigtig Stemning.

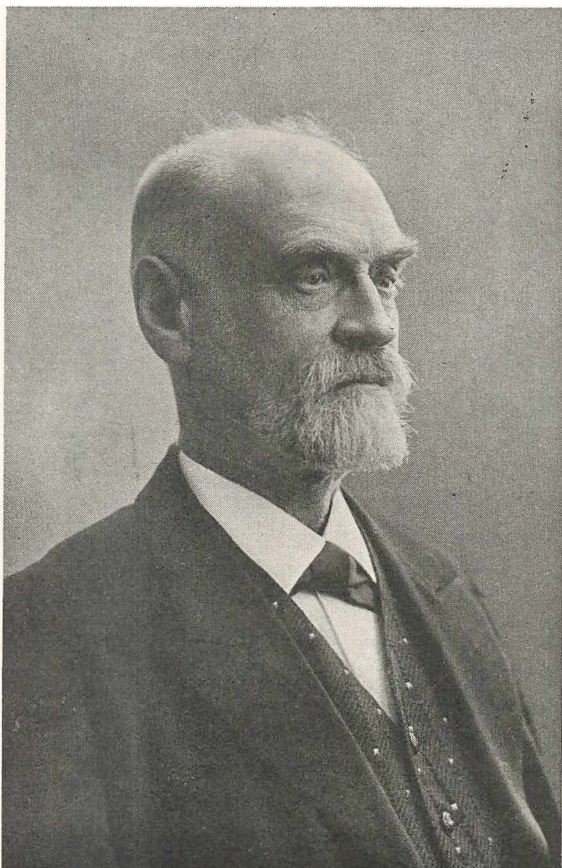
EGGERT CHRIST. TRYDE LUNDDAHL

LUNDDAHL hører paa Faderens Side ikke til nogen gammel Slægt. Han kender den ikke længer tilbage end til Oldefaderen Jakob Jakobsen, der var Husmand og Landsby-musiker i Kalfslunde ved Ribe. Farfaderen Hans Jakobsen Lunddahl var allerede fra sine Drengaar Hyrde om Sommeren og Skolemester om Vinteren. Senere fik han Plads paa et Øvrighedskontor i Ribe, og herfra kom han til København, hvor han tog dansk juridisk Eksamen, blev ansat i Rentekamret og steg til Fuldmægtig. I 1806 ægtede han Charlotte Amalie Rye, Datter af Major Rye og Søskendebarn til General Olaf Rye. Samme Aar beskikkedes han til Amtsforvalter i Maribo, og her fødtes vor Lunddahls Fader A. P. Lunddahl 1818. Han blev cand. theol. 1840, var derefter Lærer ved Frederiksborg Latinskole og ved Metropolitanskolen og endelig Inspektør v. Østre Betalingsskole i København, til han 1851 kaldedes til Forstander for Ranum Seminarium. 1848 havde han ægtet Hedevig Frederikke Tryde, Datter af Stiftsprovst og kgl. Konfessionarius Tryde. En Søster til hende var gift med Dr. Jens Paludan Müller, senere Præst i Snesere. Her i Ranum fødtes vor gamle Lærer 14. Juli 1854. Men han mindes Opholdet i Jylland kun som en Drøm, thi allerede 1859 forflyttedes Faderen til Stubbekøbing og Maglebrænde, hvor Eggert Lunddahls Barndomsaar henrandt, til han 12 Aar gammel optoges i Nykøbing Latinskole under Rektor Casper Paludan-Müller, hans Onkels Broder.

1869 forflyttedes Faderen til Tølløse og Aagerup, og nu kom Lunddahl i Metropolitanskolen. 1872 blev han Student, næste Aar cand. phil. hos Rasmus Nielsen og 1879 cand. theol.

Han mindes med Taknemmelighed Professor Peder Madsen, der tog sig personlig af Studenterne. Imidlertid havde han aftjent sin Værnepligt ved Garden. Nu kunde han let være kom-

Eggert Luddahl.

men ind i gejstlig Virksomhed. Men, skønt han ikke var i Strid med Kirkens Læresætninger, følte han dog, at han manglede den Varme for det kirkelige Embede, som en Sjælesørger bør være gennemtrængt af. I sin Studentertid havde han undervist en Del ved københavnske Skoler, og dette forsatte han

med, til han 1881 ansattes ved Slagelse Realskole under Rektor Frederik Dahl, der i høj Grad paaskønnede ham. Lunddahl var ogsaa glad ved sin Gerning her. Hvor stærkt den optog ham, faar man et Indtryk af ved at læse hans Bog »Fra Skolelivet«, hvori han fremsætter sine Tanker om pædagogiske Spørgsmaal. »Vi maa,« siger han et Sted, »ikke blot naa til at være langt mere for vore Elever, medens vi har dem under vore Vinger, vi maa ogsaa være noget for dem derefter. Forholdet maa ikke dø hen efter Talemaaden: Ude af Øje, ude af Sind. Til en ældre broderlig Ven trænger den unge i saare mange Tilfælde, og jeg vilde ønske, at stundom den tidligere Lærer kunde være denne Ven.« Dog længtes han efter at undervise voksne Mennesker, og da der ved A. S. Levinsens Afgang fra Ranum blev en Lærerpøst ledig ved dette Seminarium, søgte han dertil 1884.

Men paa Ranum var Forholdene i disse Aar vanskelige, fordi Lærer Guldbrandsen laa i Strid med Anstaltens øvrige Lærere, hvilket nedbrød Disciplinen. Lunddahl greb derfor Lejligheden til at søge til Jonstrup i 1886, da Carstensen var bleven Præst i Salling. Og nu var han kommen ind i den Gerning, der skulde optage ham i 30 Aar.

Der herskede en meget national Aand paa Seminariet, og tilføjede bidrog den herlige Beliggenhed og den nemme Adgang til Hovedstaden til at gøre Opholdet der tiltrækkende.

Lunddahl kom hurtigt i god Kontakt med Eleverne, hvis Hjærter han straks vandt ved sin milde, muntre og venlige Maade at undervise paa samt derved, at han ikke holdt dem paa Afstand som de gamle Lærere. Hans Fag var Dansk og Historie, senere ogsaa Bibelhistorie, ligesom han havde sine Timer paa Børneskolen, hvor han vejledte Seminaristerne i de samme Fag. Skønt ung i sin Gerning, var han allerede en Dygtighed som Lærer i Modersmaalet. Baade for Analysen og Sproglæren forstod han at vække vor Interesse. Han var en smagfuld Oplæser, og trods det, at han ikke meget brugte at skifte Stemme, fik han ved Forandring i Tempo og Tone Karakteren hos Digterværkets Personer tydelig frem. Han var Herre baade over den sjællandske og den jyske Dialekt.

Ogsaa i Fædrelandets Historie præsterede han en fængslende Undervisning. A. D. Jørgensen var dengang det store Lys i dette Fag, og vor Lærer studerede ham grundig og meddelte os alt, der kunde have Interesse for os. Tilsyneladende var Verdenshistorie hans svageste Fag. Han gik altid med Bogen i Haanden i disse Timer, men jeg ved, at han senere blev lige saa grundfæstet i dette Fag som i de andre, ja, det kneb endogsaa Eleverne at følge ham, saa meget vidste han. Endnu den Dag i Dag kan man træffe ham ivrig beskæftiget med i sine Bøger at indføre nye Fund fra Aviser og Tidsskrifter, ligesom man forbavses over den Mængde historiske Bøger, han studerer.

Den Agtelse, Hengivenhed og Taknemmelighed, Lunddahl vandt hos sine Elever, gav sig ofte tilkende, saaledes ved hans 25 Aars Jubilæum, 11. Oktober 1911, hvor ca. 300 Lærere sendte ham følgende Adresse:

Kære Herr Lunddahl!

De kan i Dag se tilbage paa 25 Aars Arbejde ved Jonstrup Seminarium. Et stort Antal Elever er i disse Aar udgaaet fra Seminariet, og paa disse har De haft en betydelig Indflydelse. I Erkendelse af, at De altid udførte Deres Gerning ved Seminariet med stor Troskab og Interesse, og i Erkendelse af, at De ved Deres noble og dannede Personlighed har haft stor Betydning for os, siger vi Dem i Dag en hjærtelig Tak for de svundne Aar. Vi bringer Dem i Særdeleshed en varm Tak, fordi De altid har villet træde i personligt Forhold til Deres Elever. Dette glemmer vi aldrig. Vi ved, at ingen Lærer kan følge sine Elever med større Interesse end den, hvormed De følger os. I Dag vil vi gerne have Lov at sige Dem Tak herfor, idet vi dertil føjer vore bedste Ønsker om Lykke og Velsignelse for Dem og Deres Gerning i Fremtiden.

Lunddahl ægtede 1889 Emma Laurine Adolfine Bie, Datter af Proprietær C. A. Bie og Hustru, født Grandjean, paa Faurholt, Horsens Sogn i Vendsyssel. Det var et lykkeligt — omend barnløst — Ægteskab. Og det var et tungt Savn for Lunddahl, da hun hjemkaldtes 1925.*) At hun ogsaa har været noget for

Seminaristerne, ses af den Adresse Dimittenderne fra 1912 sendte ved deres Lærers Afgang fra Seminariet 1916:

Herr Seminarielærer cand. theol. Lunddahl med Frue!

Vi, 3die Klasse fra 1911—12, føler Trang til ved Deres Afgang fra Seminariet at sende Dem en hjertelig Hilsen og Tak for, hvad De har været for os i vor Seminarietid. Vi takker Dem Herr Lunddahl som Lærer for Deres kulturbaarne, omhyggelige og gode Vejledning, og vi takker Dem Begge for Deres venlige hensynsfulde og opofrende Interesse for os, hvor vi færdedes i og udenfor Deres Hjem, hvortil mange af vore lyse og gode Minder knytter sig. Modtag med vor Tak for Aarene, der svandt, vore bedste Ønsker for Aarene, der kommer.

I Ærbødighed og Hengivenhed
(samtlige 23 Dimittender).

Uden at være Medlem af nogen Forening var Lunddahl hele sin Jonstruptid Afholdsmand. I religiøs Henseende tilhørte han nærmest tredje Retning, og han var en Aarrække Medlem af Menighedsraadet i Kirke-Værløse. Paa Folk og Fædreland havde han et frit og moderne Syn, der ofte meddelte sig til hans Elever. Hans Livssyn var lyst, og han saa forhaabningsfuldt paa sine Lærlinge, af hvilke ingen var for ringe for hans Flid og Omhu. Ogsaa havde han et skarpt Blik for den enkeltes Evner og Anlæg og kunde give gode Raad for Fremtiden. Som Seminariets Inspektør udmærkede han sig især ved sin hjertelige Omsorg for dem, der ramtes af Sygdom. I hele sin Færd var Lunddahl en Gentleman, han elskede Seminariet og lagde hele sit Pund i sin Gerning. Man tør derfor rolig sige, at han med Ære har indskrevet sit Navn i Jonstrup's Historie.

Fagertun i Holte, den 25. Marts 1935.

J. B. Østergaard.

---

*) Lunddahls eneste Søster, Charlotte Amalie, styrede hans Hus for ham fra 1925 til sin Død 1932. Broderen, der er Amtslæge, bor i København.

J. F. JOHANSEN

ME^D befriende Glæde erfarede ældre og yngre Jonstrupere i Efteraaret, at nu var Jonstrup lykkeligt bjerget gennem Tidens politiske Storme. Et genfødt Jonstrup vil nu snart tage Form og kendes som et ungt og nyt Jonstrup. Men for alle noget ældre Jonstruppere er der Vemod i Glæden, og det føles stærkt, naar vi tænker paa vore to gamle Lærere, K. Steensen og J. F. Johansen, der nu til Sommer forlader den gamle Borg. Der *var* et Jonstrup, *vort* Jonstrup, snart vil dette — ligesom et endnu ældre Jonstrup — være Historie. Hvad K. Steensen har betydet for dette *vort* Jonstrup vil være behandlet andet Sted i Aarbogen, her skal forsøges en Skildring af det, der blev J. F. Johansens lykkelige Indsats.

Johannes Frederik Johansen er Fynbo, født i Rudme, Svendborg Amt, 25. September 1865. Efter Dimission fra Gedved Seminarium 1886 var Johansen Lærer ved Dalbynder Fortsættelsesskole (Høj- og Realskole) fra 1886 til 95 og fik her en Gerning, der har betydet en solid og grundig Udvikling i praktisk Undervisningsfærdighed. Med denne for en begyndende Seminarielærer saa værdifulde Forudsætning og med Aarskursus 1895 i Matematik, Fysik og Pædagogik var Johansen vel rustet til i 1896 at træde ind i den Kreds af unge Lærere, der blev Stig Bredstrups fortrinlige Medarbejdere, og som sammen med ham skabte det, vi nu vil kalde Stig Bredstrups Jonstrup. Dengang, for om ved 40 Aar siden, var der ogsaa et genfødt, et nyt og ungt Jonstrup, der tog Form. Det vedstod Arv og Gæld til minderige og levende Traditioner fra et ældre Jonstrup, der endnu lever i Sagn og Eventyr. Kontinuiteten med dette Jonstrup var repræsenteret af Lærer Lund-

dahl, hvis fine og elskelige Personlighed paa mange Maader var støbt i en ældre Tids Korrekthed og Form. Men det helt nye Jonstrup, lykkeligt og levende i Pagt med en ny Tid, var Stig Bredstrups, cand. mag. J. J. Nielsens, J. F. Johansens, K. Steensens og Rudolf Benzons Jonstrup.

Det var da i en lykkelig Stund, at J. F. Johansen blev Seminarielærer. Samme Aar hjemførte Johansen sin Brud. Fru Kristine Johansen, født Balling, maa tage sin store Del af Æren, naar det med Rette tør siges, at det var et stiltfærdigt og lykkeligt Hjemmets Liv ved en mild og elskelig Hustrus Side, der for Seminarielærer Johansen blev Baggrund og Grobund for de mange lykkelige Arbejds Aar.

J. F. Johansen afløste Beyerholm som Regne- og Matematiklærer og Hans Mortensen som Lærer i Fysik. Han blev i disse Fag en værdig Afløser for disse to betydelige og særprægede Jonstruplærere.

Naar Jonstrupperne fra Tiden omkring Aarhundredskiftet og fremefter vil gøre op med hinanden, hvad de hver for sig fik ud af de enkelte Faglæreres Undervisning, kan Svarene lyde forskelligt efter forskellig personlig Indstilling og Interesser. Den Lærer, der her betød saare meget for en, betød maaske mindre for en anden. Om Johansen tror jeg, at Dommen er ret ensartet. Vi lærte at regne! Vi lærte det saadan, at det ikke faldt os vanskeligt siden at tilegne os god praktisk Undervisningsfærdighed i Faget. Seminarielærer Johansen er ikke blot en betydelig Regneteoretiker og Regnepædagog, der har udgivet værdifulde Lære- og Haandbøger: »Begyndelsesgrunde i Aritmetik« (1900 — 2. Udg. 1906) og »Regneundervisningen i de 4—5 første Skoleaar« — En Haandbog for Lærere og Lærerinder (1910), men han var i alle sine Fag en grundig, en myndig og solid Praktiker.

Der var altid »Gang i Sagerne« i Johansens Timer. Vi bevarer fra dem Mindet om en Lærer, der altid veloplagt og med fuld Energi, varm og ivrig i levende Arbejdsglæde, kastede sig ind i Timens Problemer.

Det fynske Smil kunde lyse op i det mørke Skægs lidt dystre Alvor; den dulgte Hjertelighed kunde faa Udtryk i en munter-tør Bemærkning. Med en urokkelig Sindets Ro og et stilfærdigt Humør manøvrerede Johansen i Fysiktimerne med disse

J. F. Johansen.
Fotograferet den 30. Mai 1929.

mange mærkelige Apparater, hvis drilagtige Lunefuldhed flere af os senere i Livet ogsaa skulde lære at kende. Der var altid i Johansens Undervisning en Appel til Flid, Opmærksomhed og til Selvarbejde; ogsaa med Fagbøger i Haandbogsamlingen. Johansen var ikke blot — siden 1905 — Seminariets Bibliote-

kar, han var Bibliotekspædagog, længe før det Begreb blev moderne.

Johansens Beherskethed og sikre Greb i Klassen svigtede aldrig. Men Roen og Behersketheden dækkede over skjulte Reserver af Temperament, der *kunde* slippes løs mod den — ret sjældne — formastelige, der letsindigt vovede sig lovlig langt ud i en »Støvle« eller i almindelig Efterladenhed og Sløseri. En saadan »Tur« endte altid i klar og saglig Erkendelse og gensidig god Forstaaelse.

Mon ikke det er gaaet adskillige af Johansens Elever saadan, at vi, da vi selv blev Lærere, erfarede, at Regnetimerne blev nogle af vore kæreste Undervisningstimer! Vi kan i en lykkelig Stund en og anden Gang have større Oplevelser sammen med vore Børn i andre Fagtimer; og det kan hændes, at der ind i disse kan lyse et Mindestrejff fra en Time paa Jonstrup, saadan at Billedet af en eller anden af vore Lærere et Øjeblik bliver levende og nært. — Men i det jævne og daglige er der nu intet Fag, der lønner saa usvigeligt og trofast med en egen varm og tilforladelig Arbejdsglæde som netop Regning. Og i en saadan Time kan det ske, at vi med Tak sender en kærlig Tanke til vor gamle Regnelærer paa Jonstrup.

Til den Tak, vi skylder vor gamle Regnemester, er der i Aar Grund til at føje en særlig Tak til den trofaste Jonstrupper. Naar Jonstrup i Dag — for kort Tid siden omtrent politisk dødsdømt — staar urokket i Tidens Vejr, saa er det en Sejr for den sunde Fornuft, men ogsaa en Sejr for den gode Jonstrupper, der i dette Tilfælde blev den sunde Fornufts nøgterne og djærve Ordførere, Seminarielærer J. F. Johansen, der har forfattet det tungt vejende Indlæg, der fra Jonstrupvenners Side blev lagt paa Rigsdagens Bord.

Ordene er jævne og ligetil, der er ingen Lyrik, men megen Logik, en vederhæftig og overbevisende Logik, en Fasthed og Styrke i Argumentationen, baaret frem af dulgt Varme, en ærlig Indignation og en dyb og hjertelig Overbevisning. Hvor er der meget af Johansen selv i dette lille Dokument. Vi lyk-

---

ønsker vor gamle Lærer til Sejren. Vi lykønsker Jonstrup, det unge nye Jonstrup, der allerede i nogle Aar har været under Udvikling, men som først nu, da dets Fremtid er sikret, træder frem som et genfødt, et helt nyt Jonstrup; som ethvert nyt Jonstrup rodfæstet i levende Tradition og med nye levende Muligheder for at tjene en ny Tid og dens Krav.

Men i Ærbødighed og Taknemmelighed hilser vi i vor gamle Lærer *det* Jonstrup, der inden længe ikke er mere, *vort* Jonstrup. Og naar til Sommer Seminarielærer Johansen for sidste Gang lægger Kridtet og træder ned fra det gamle Kateder, da vil kærlige Tanker følge ham og hans Hustru med varme hjertelige Ønsker om en Række lyse og lykkelige Aar i et velfortjent Otium.

Januar 1935.

Jørgen Hegelund.

K. Steensen.
Fotograferet 1933 af Emil Orris.

K. STEENSEN

Af *Kristian Ribers.*

I. STEENSENS SELVBIOGRAFI

EN Dag i Slutningen af April Maaned 1894 kom *Christen Nielsen Steensen* til Jonstrup. Fra den berømte Bakketop ved Maaløvvejen saa han ud over et af Sjællands skønneste Landskaber. Solstrejf og Skygger jog i ildsom Skiften over Landet, og Duften af gryende Vaar var i Luften. Han sammenfattede det hele: Møllen paa sin Bakketop, Seminariet, Skoven, Søen og de fjerne Bakker i eet Blik og tænkte: »Her maa være godt at leve.«

Og her indlededes da det længste og betydningsfuldeste Afsnit i Steensens Liv. Selv havde han næppe tænkt sig, at hans Hovedvirke skulde falde paa Sjælland — han var Jyde i Sind

og Skind og fornægtede aldrig sin Afstamning fra den jydsk Muld: hans sindige Tale, den seje Vedhængen ved det rene »i« (hvilken, Silkeborg), hvor Sjællænderen har »e«, og hans Anvendelse af visse typiske Vendinger (»Klokken rester 10 Minutter i 12«) var tydelige Vidnesbyrd om hans cimbriske Herkomst. Men den sjællandske Natur blev ham kær, og kær blev ham hans Gerning blandt de unge — »Jeg har levet et lykkeligt Liv,« siger Steensen altid med et taknemligt Sind.

Medens Steensens Livs Historie for de sidste 40 Aars Vedkommende er vævet sammen med Jonstrups og derfor vil være godt kendt af hans gamle Elever, er det kun de færreste, der kender noget til den Del af hans Levnedsløb, der ligger forud for Jonstrupperioden. Herom har han imidlertid selv fortalt i et lille Bind med biografiske Optegnelser, som han udarbejdede i April 1925. Kort før, den 24. Marts s. A., var hans Hustru død. Under Indtrykket af denne overvældende Begivenhed har han da sat sig til at udarbejde den Beretning, der nu følger nedenstaaende.

Jeg er født i Vejlbj ved Aarhus d. 30. Oktb. 1865. I mit Hjem blev min Fødselsdag holdt d. 31. Okt., da min Moder sagde, at jeg var født den sidste Oktb. Vi var nemlig 9 Søkende, og det var derfor forstaaeligt, at hun daarlig kunde hitte Rede i Fødselsdagene. Min Fader ejede en lille Gaard paa ca. 20 Td. Land — en Udflyttergaard nord for Byen, det saakaldte »Langenge«. Paa Gaarden holdtes 7—8 Malkekøer og 2 Heste. Min Fader handlede ogsaa med Heste, og jeg mindes, at han ofte kom hjem med et lille Kobbelt Heste. Mit Hjem var vel ikke fattigt, men yderst tarveligt. Min Fader, Mads Steen Nielsen, var en meget streng og nøjsom Mand, der ikke sagde mange Ord, og vi Børn blev meget strengt og nøjsomt opdraget. Jeg mindes saaledes »Mølleturene«. Den Gang var det almindeligt, at Landmændene fik Kornet malet paa Møllerne (Vind- eller Vandmølle). Min Fader kørte til Graa Mølle (Vandmølle), som laa ca. $\frac{1}{2}$ Mil fra mit Hjem. Vi Børn vilde meget gerne med »til Mølle«, dels fordi Graa Møllens daværende Ejer, Troldal, paa sine store Lofter havde Johannesbrød lig-

gende, som brugtes til at fede Stude op med, og som vi saa fik Lov til at spise af, og dels fordi der i Møledammen var Svaner. Naar Far nu begyndte at »lave til Mølle«, kunde jeg, alt medens Kornet blev baaret ned fra Loftet og ud paa Vognen, gaa bag efter ham i lang Tid, inden jeg turde spørge, om jeg maatte komme med til Mølle. Og saadan en Mølletur var egentlig ikke meget oplivende, da Far i Reglen ikke sagde et eneste Ord paa hele Turen, der gerne varede et Par Timers Tid, for Hestene maatte kun gaa i Skridtgang hele Tiden. Legemlig Tugt fik vi Børn kun sjældent, en bestemt Mine eller et Øjekast fra Far var nok til at holde os i Ave. Moder havde et blidere Sind og et livligere Temperament og var meget musikalsk. Naar hun »drejede« sin Rok, sang hun altid gamle Viser. Der var i det hele taget noget mere hyggeligt og fornøjeligt over Moder end over Fader. Moder var gift to Gange. Hendes første Mand var en Broder til min Fader og hed Poul Steensen. Han døde efter faa Aars Ægteskab, og mine to ældste Brødre var Børn af dette Ægteskab. Min Faders Efternavn, Nielsen, maa han vel have faaet ved en Fejltagelse, da han var i Midten af en Flok Børn, og da alle hans Søskende havde Steensen til Efternavn. I hvert Fald var Fader den eneste af sine Søskende, der havde Efternavnet Nielsen. Min Far mente selv, at han hed Mads Steen Nielsen; men det kan ikke have sin Rigtighed. Det var derfor rimeligt og forstaaeligt, at vi Børn af Moders andet Ægteskab senere erhvervede Slægtsnavnet Steensen. Vi var i alt 9 Børn, 7 Drengene og 2 Piger. Jeg var den næstyoungste af Flokken. — Jeg kom i Vejlbys Skole, da jeg var seks Aar. Skolen var ikke særlig god. Jeg var gerne Nr. 2 eller 3 i min Klasse. Førstelæreren i Vejlbys Skole var Kirkesanger (Degn) baade i Byens Kirke og paa Sindssygeanstalten ved Riis Skov, som hørte under Vejlbys Sogn. Jeg var ofte sammen med andre Børn og Læreren paa Sindssygeanstalten for at synge ved Begravelser. Da vi var mange Børn i Hjemmet, maatte vi hjælpe til at passe Køer om Sommeren. Dengang var Køerne altid paa Græs om Sommeren; Staldfodring brugtes ikke. Vi passede ogsaa Køer for Fremmede. Ikke langt fra os laa en Mosestrækning, og mange Gaarde i Byen havde et Skifte i

Mosen. Vi Børn tjente saa lidt ved at passe deres Køer. Min ældste Broder var Landsbymusiker, og jeg vilde ligesom han gerne spille Violin. Allerede i Tolvaarsalderen begyndte jeg at spille Violin hos ham. Og han er egentlig min eneste Lærer i Violinspil. Min Fader døde, da jeg var 13 Aar, og hans Død gjorde et dybt Indtryk paa mig. Han havde været i en Landsby syd for Aarhus, og paa Hjemvejen gennem Riis Skov faldt han pludselig om og var død — man sagde af en Blodprop. Han fulgtes med en Arbejdsmand fra Vejlbjby, og denne kom om Aftenen til mit Hjem med det sørgelige Budskab. Nu stod Moder alene tilbage med de mange Børn. Mine ældste Brødre overtog saa Styret paa Gaarden for hende. Det første Aar efter min Konfirmation opholdt jeg mig i mit Hjem. Da jeg var 15 Aar, kom jeg til min Onkel i Sønder Kastrup ved Mørke St. Og det var vist Mening, at jeg skulde arve deres Gaard, da de ikke selv havde Børn. Jeg hjalp til med Gaardens Bedrift og spillede nu og da til Dans i de omliggende Landsbyer. Men Opholdet hos min Onkel og den megen Spillen til Dans huede mig ikke, da Folk der paa Egnen og ved Ballerne var meget raa og uopdragne. Imidlertid var det bleven mig fortalt, at Organist Tvilstedgaard i Hørning ved Randers, som tidligere var Forstander for et Hospital for gamle, søgte en Organistvikar. Jeg kunde ganske vist ikke spille Orgel og var i det hele taget ganske ukendt med Tastinstrumenter, ja, jeg kendte end ikke Noderne i Basnøglen. Ikke desto mindre tog jeg — ridende paa en Hest — til Hørning for at tale med den gamle Organist om den ledige Plads. Og mærkværdig nok indvilgede han i, at jeg blev hans Vikar, naar jeg — som jeg mente — efter et Par Maaneders Tid havde lært at spille Orgel. Jeg tog saa straks til mit Hjem i Vejlbjby ved Aarhus, købte et Harmonium og fik Undervisning i Orgelspil i Aarhus. Først hos Musikdirektør Georginus Madsen, senere hos Overlærer A. Müller. Efter 2 Maaneders streng Læretid tog jeg til Hørning, for at Tvilstedgaard kunde høre, hvad jeg havde lært. Han blev i højeste Grad forbavset over, hvad jeg havde lært i den korte Tid, men raadede mig dog til at tage Undervisning i een Maaned til, hvad jeg ogsaa gjorde. Derefter overtog jeg Plad-

sen som Organistvikar ved Hørning Kirke. Jeg var da 18 Aar. Jævnside hermed spillede jeg til Dans. Men det blev snart klart for mig, at jeg ikke kunde bygge mig en tilfredsstillende Levevej paa den Vis. Og jeg bestemte mig da efter et Aars Forløb til at gaa Lærervejen. Jeg rejste til Randers for at blive forberedt til Seminariet. Samtidigt passede jeg min Organistplads i Hørning. Da jeg kun havde lært lidt i Børneskolen, og da min Forberedelselærer kun tog sig lidt af min Forberedelse til Seminariet, var jeg i Grunden ikke værdig til at blive Elev paa et Seminarium. Ikke desto mindre blev jeg optaget som Elev paa Jelling Seminarium Sommeren 1886. *) Herfra tog jeg første Del af Lærereksamen 1888. Medens jeg var Elev paa Jelling, døde min Moder. Hendes Død gjorde et dybt Indtryk paa mig. Hun var mig overordentlig kær. Ved min Moders Død blev det mig meget vanskeligt at skaffe Midler til at læse for. Min Arv efter mine Forældre havde jeg opbrugt. Ved Eksamens første Del, der blev afholdt i Aarhus, traf jeg sammen med Forstander Johansen, der havde oprettet et privat Seminarium i Silkeborg. Han søgte en Lærer i Sang og Musik til sit Seminarium, og det blev da aftalt mellem os, at jeg skulde være baade Lærer og Elev ved Silkeborg Seminarium. Selvfølgelig var det meget anstrengende for mig. Jeg fik ikke Tid til at arbejde saa meget, som jeg burde, og jeg maatte jo ogsaa forsømme en Del. Følgen blev ogsaa, at jeg blev meget nervøs og overanstrengt og bestod ikke Eksamens anden Del i Regning, og det samme gentog sig Aaret efter. **) Forstander Winther, der nu havde overtaget Seminariet, anmodede mig om at overtage Pladsen som Lærer i Sang, Violin og Orgelspil ved Silkeborg Seminarium samtidig med, at jeg ogsaa underviste i alm. Skolefag paa Realskolen, der økonomisk var knyttet sammen med Seminariet. Ved Siden heraf

*) Da Steensen opgav Organistembedet i Hørning, skrev Sognepræsten, Pastor Strodtmann: »Han har gjort store Fremskridt, saa han med et sikkert Anslag og i behørig Tempo spiller alle, saavel ældre som nyere, Psalme-melodier, ligesom han har indøvet mangfoldige Præludier og Modulationer saavel af vore egne som fremmede Komponister, og spiller disse særdeles correct«.

**) I Musikfagene fik Steensen følgende Karakterer: Sang ug, Musik ug, Orgelspil ug. R-s.

havde jeg private Timer i Musik og var Dirigent for flere Sangforeninger.

Imidlertid var jeg — d. 24. Marts 1892 — bleven forlovet med Johanne Karen Nielsen, hvis Fader var Telefonbestyrer i Silkeborg. Aaret efter, d. 12. Maj 1893, holdt vi Bryllup. Den 29. Marts 1894 blev jeg kaldet til Lærer i Sang, Musik og Skrivning ved Jonstrup Statsseminarium. Og til dette har jeg været knyttet siden som Lærer.***) At jeg fik dette Embede, skyldes i særlig Grad afdøde Sanginspektør Viggo Sanne og min kære Forstander Winther.*) Da jeg kom til Jonstrup som Lærer, var afdøde Provst Tidemand Forstander. Seminariet var meget forsømt. Alt var forældet — baade Bygningerne og mine ny Kolleger. Jeg befandt mig ikke godt de første Aar paa Jonstrup. Men det varede ikke længe, inden den gamle Forstander Tidemand, som jeg satte stor Pris paa, tog sin Afsked, og efter ham kom Stig Bredstrup. Et Aars Tid derefter tog saa de to gamle Lærere H. Mortensen og Beyerholm deres Afsked, og der kom nu flere og ny Lærere og med dem Ungdom, Liv, Lyst og Arbejdskraft. Seminariets Bygninger blev pudset op, der kom flere ny Bygninger, og Seminariet som Helhed blev ligesom fornyet. Efterhaanden blev Tilgangen af Elever, som var ringe, da jeg kom til Seminariet, større og større, saa der mødte mange flere Aspiranter til Optagelse, end vi kunde optage. Alt tilsammen havde til Følge, at jeg nu befandt mig godt paa Jonstrup. Jeg var glad ved mit Arbejde, og baade min Hustru og jeg var glade ved den Omgangskreds, vi fik hos vore ny Kolleger. Jeg har ogsaa vundet megen Anerkendelse for mit Arbejde baade af mine Overordnede, mine Elever og fra Lærere baade i Ind- og Udland. Der har i min Seminarielærertid paa Jonstrup været mange baade hjemlige og udenlandske Lærere paa Seminariet for at høre paa min Undervisning. Jeg har altid

**) »Til Lykke og Velsignelse baade for Dem og Seminariet« skrev Sanne til Steensen.

*) Efter sin Ansættelse paa Jonstrup tog Steensen videregaaende Uddannelse i Orgelspil og Musikteori hos Organist Peter Rasmussen (Garnisons Kirke), der regnedes for vor fineste Teoretiker af den gamle, strenge Skole, i Violinspil hos kgl. Kapelmusikus Osvald Poulsen og i Stempepleje hos Frk. Linnemann og Bering-Lisberg.

været glad ved mit Arbejde, hver Time har været og er endnu en Fest for mig. I 1903 fik jeg Understøttelse af Staten til en Udenlandsrejse, der gik over Berlin, Dresden og Frankfurt am Main ned ad Rhinen til Køln. Derfra rejste jeg til Bryssel for at studere den belgisk-finske Sangmetode (eller rettere: Formelmethoden), som nu er indført paa alle danske Seminarier og i mange Børneskoler. I 1910 modtog jeg igen af Staten Understøttelse til en Studierejse, som særlig gjaldt de schweiziske Seminarier. 1911 var Forstander Bredstrup og jeg paa Færøerne for at holde Kursus for de færøske Lærere.

De første 18 Aar boede min Hustru og jeg — som de øvrige Lærerfamilier — paa selve Seminariet. Men da vor Bolig var temmelig lille og ubekvem, ønskede vi begge at faa egen Ejendom. Nu traf det sig saa heldigt, at Seminariet havde stærkt Brug for min Lejlighed, og at Seminariets Bespising af Eleverne hørte op (1911). Derved blev den Have, som var tillagt Økonomen som en Del af hans Løn, ledig. Og den købte jeg saa af Staten og i den lod jeg bygge en Ejendom (»Steensbo«). Siden 1912 har vi boet der. Baade min Hustru og jeg har levet lykkelige Aar paa »Steensbo«.

Jeg har jo som Lærer i Sang og Musik i særlig Grad beskæftiget mig med dette Fag. Og jeg har udgivet flere Lærebøger. Det første, jeg udgav, var en Orgelskole, som er udkommen i flere Oplag (Wilh. Hansen). Jeg har ogsaa udgivet en Sangbog for Folkeskolen (»Metodisk Sangbog«) paa Gylvendalske Forlag. Den er til Dato solgt i ca. 15,000 Eksemplarer. Desuden har jeg komponeret og udgivet Orgelmusik og Sange. Sammen med Organist J. L. Emborg, Vordingborg, har jeg udgivet en Samling Sange, »Excelsior«, for Mandskor. Men ellers er mine fleste Sange komponeret for blandet Kor, og flere af dem er sunget af saa at sige alle blandede Kor i Landet.

For Øjeblikket er jeg ved at udgive en Samling Orgelmusik til Brug ved Begravelser. Og det er et mærkeligt Træf, at under Arbejdet med denne Samling bliver min Hustru syg og dør.

Jonstrup Statsseminarium i April 1925.

K. Steensen,
Seminarilærer.

— Sorgen lammede Steensen helt i Øjeblikket. Ved Jordfæstelsen, der fandt Sted paa Maaløv Kirkegaard, var der nok adskillige, der mente, at den næsten 60 aarige Mand næppe igen vilde rejse sig efter dette Slag. Og vemodigt har han, der nu var helt alene, da Ægteskabet var barnløst, efter Afslutningen af Biografien tilføjet:

»Jeg sidder nu ene tilbage paa det dejlige »Steensbo«, som ved min elskede Hustrus Død den 24. Marts 1925 er bleven berøvet sit bedste Smykke.« —

I denne Sorgens Tid blev Arbejdet blandt de unge det bedste Lægemedel for Steensen, og i Hvilestunderne tyede han til sit »dejlige Steensbo«. Ret snart havde han den Lykke at faa en god og dygtig Kvinde til at forestaa sit Hus, og en sidste Tilføjelse til Biografien beretter da:

»Men heldigvis fik jeg kort Tid efter min første Kones Død en dygtig Husbestyrerinde, Ella Vilhelmine Eilenberger, som 1927 blev min anden Hustru. Mit Hjem blev nu igen et lykkeligt Hjem, og min Livslyst vendte atter tilbage. Det var kun beklageligt, at min kære Forstander Stig Bredstrup i 1929 søgte og fik sin Afsked fra Seminariet. Hvorfor han gjorde det, har jeg aldrig rigtig kunnet forstaa.« —

Endnu en Gang skulde Skyerne samle sig over »Steensbo«: Sommeren 1934 var en streng Tid for Steensen, idet hans Hustru blev alvorlig syg og maatte indlægges paa Hospitalet, hvor hun blev underkastet en Galdestensoperation og henlaa i halvtredje Maaned. Han havde dog den Lykke at se hende vende rask hjem igen og lidt efter lidt genvinde sit Helbred og sine Kræfter.

II. STEENSEN SOM MUSIKLÆRER OG SOM KOMPONIST

Mit Kendskab til Steensen som Musiker skriver sig fra Tiden omkring Aarhundredskiftet, da jeg var Elev paa Jonstrup Seminarium. Jeg havde haft en meget dygtig Sanglærer i Skolen — han var endogsaa gaaet videre end til blot at dyrke den almindelig anvendte Gehørsang, og havde lejlighedsvis under-

vist i Musiklærens Begyndelsesgrunde og i Træffeøvelser; men Udbyttet af de sidste kunde naturligvis under de givne Forhold kun blive ringe. Det var da velgørende at møde dette sat omhyggeligt i System hos Steensen. Han anvendte Talmetoden og opnaaede fortræffelige Resultater ved denne i forbløfende kort Tid. Naar Skalaen var gennemsunget med Talnavne i Op- og Nedgang, fulgte Akkordtonerne 1—3—5—8, derefter 1—4—6—8 og sluttelig 7—8 og 2—1. Hermed var samtlige Toner i Skalaen »truffet«, og Eleven var i Virkeligheden herigennem forsynet med Formler for enhver Skala, længe før man begyndte at arbejde med den saakaldte Formelmethode, den belgisk-finske, herhjemme. Dette simple Hjælpe middel tilregnedes let af enhver, som overhovedet havde Øre for Musik, og dets Letfattelighed gav udmærkede Resultater ved Sang fra Bladet. Fremmelige Elever fik vanskelige Nodder at knække, og mindre begavede behandlede med en aldrig svigtende Taalmodighed, skønt det ikke altid var morsomt at høre paa deres sanglige Præstationer. I det hele taget var Steensens Undervisning præget af en gennemført Ro — der intet havde med Flegma at gøre — og en velgørende aandelig Ligevægt. Kun een Gang, erindrer jeg, har Steensen trukket paa Smilebaandet ved en saadan Solistoptræden — det var, da en meget lidt musikalsk Elev sang de Linjer i Sangen om Willemoes: »Taarer skal i Øjet staa, naar min Sang I høre«. — Humoren har aldrig været Steensens stærke Side — af og til kunde dog en ufrivillig komisk Bemærkning snige sig ind i Undervisningen. En Elev sang saaledes engang en ham ukendt Melodi som Træffeøvelse. Paa Ordet »Jord« forekom der en kromatisk Forhøjelse, og umiddelbart efter gentoges Tonen med Opløsningstegn foran; men Eleven sang stadig den forhøjede Tone. Han rettedes da af Steensen med Bemærkningen: »Nej, Hansen — De staar stadig med »Jord« i Øret!« —

Det vakte en vis Opmærksomhed blandt Eleverne, at Steensen altid, uden Støtte af Instrumentet, var i Stand til at give Tonen enstreget a, der saa kunde bruges som Udgangspunkt til at finde den Skala, der skulde anvendes. Der foretoges ogsaa Øvelser med Eleverne paa dette Omraade, men kun de

færreste naaede en saadan Træning heri, at de kunde undvære Stemmegaffel eller Stemmebløjte. Skete det, at et af disse Hjælpemidler ikke var ved Haanden, naar Elevernes Kor skulde synge en Sang, blev denne i Regelen enten placeret i Kælderetagen eller saa højt, at Tenorerne maatte opgive Ævret. — I sin Fritid syslede Steensen stadig med sanglige Problemer til Gavn for Eleverne, og i 1902 bragte »Vor Ungdom«*) et længere Indlæg fra hans Haand: »Sang fra Bladet«, hvor han foreslog et Par betydningsfulde Ændringer i den brugelige Notation. Han anbefaler her først, at alle Durskalaer og Durmelodier noteres i C-Dur og alle Mollskalaer og Mollmelodier i a-Moll. Den store Fordel herved er let at indse — der spares en Mængde Arbejde, særlig til Gavn for dem, der ikke spiller noget Instrument, og der opnaas betydelig større Færdighed ved Træffeøvelser i een Skala end ved et tidsspildende Studium af en Mængde Skalaer, af hvilke de, der er forsynede med mange Fortegn, tilmed kun finder sjældnere Anvendelse. Foran Sangen angives da, i hvilken Tonehøjde den skal synges. Nodenøglerne bortkastes, og i Stedet for disse træder for G-Nøglens Vedkommende et c^2 (tostreget c) i tredje Mellemrum og for F-Nøglens et c (»lille c«) ligeledes i tredje Mellemrum. Alle Vanskeligheder ved Læsning af Noder i F-Nøglen, der til Tider kan være næsten uoverkommelige for den, der ikke selv spiller Klaver eller Orgel, er dermed bortryddet — En anden Hovedvanskelighed ved Nodelæsningen, Modulation til helt nye Tonearter indenfor en Sang, var et Problem, som syssel-satte Steensen i lang Tid, før han fandt en tilfredsstillende Løsning herpaa. I den nævnte Artikel er denne klart vist gennem en Række Nodeeksempler. Ved Hævninger eller Sænkninger af Linjesystemet paa de Steder, hvor Modulationen indtræder og afsluttes, bringes denne Vanskelighed til at svinde — det noget forvirrede Billede, Linjesystemet derved kan komme til at fremvise, giver han Anvisning paa at undgaa ved en lige saa simpel som sindrig Anvendelse af et Lighedstegn. — I Sangundervisningen begyndte Steensen praktisk at udnytte

*) Den interesserede Læser henvises hertil!

dette System, men opgav det siden. Det krævede nye Sangbøger og Trykning af Musikalier med dette System som Grundlag, og gammel Vane hos Sang- og Musiklærere i Forbindelse med Ulyst hos Musikforlæggerne til at ofre Penge paa noget, som skulde have universel Udbredelse for at svare Regning, bevirkede, at denne virkelig betydningsfulde Reform maatte skrinlægges. Dette var saa meget mere beklageligt, som Metoden havde vundet meget Bifald hos kyndige Mænd. Saaledes skrev Komponisten Jørgen Malling, der var en ivrig Forkæmper for Indførelsen af Chevés Sangmetode i vore Skoler og Sangforeninger: »Efter at have gjort mig bekendt med den af Hr. Seminarlærer K. Steensen foreslaaede Reform af den elementære Sangundervisning, maa jeg erklære, at jeg ganske billiger de Grundsætninger, paa hvilke den beror, og at jeg vilde anse det for et overordentligt Fremskridt, om den foreslaaede Forenkling af Skrifttegn og Undervisningsmetode maatte finde Indgang i vore Skoler og Sangforeninger.« Og Professor K. Kroman, med hvem Steensen havde drøftet en Række Enkeltheder i Reformen, udtalte: »Den af Hr. Seminarlærer K. Steensen fremstillede Metode til simplificeret Optegnelse af Melodier forekommer mig at være et fortræffeligt Middel til Anvendelse ved Undervisningen i Sang i vore Skoler. Det vil sikkert ved dens Brug blive muligt at lære endog de i musikalsk Henseende jævnt begavede Børn at synge ukunstlede Sange fra Bladet, og det vilde derfor være særdeles ønskeligt, om der snarest muligt kunde foreligge Materiale, saa at Metoden kunde blive almindelig prøvet.« — De udmærkede Resultater, som Steensens Undervisning i Træffeøvelser udviste, gav forøvrigt Stødet til, at han efter Sanginspektørens, Professor Nebelongs Opfordring i en Række Aar rejste ind til København, enten med et Hold af Seminarieelever eller af Børn fra Børneskolen, for at demonstrere sine Elevers Sikkerhed i Træffeøvelser for Eleverne i Sang ved Statens Feriekursus for Lærere. Professoren havde da for Vane at spørge, om nogen af Tilhørerne havde Lyst til at skrive en Nodeøvelse op paa Tavlen. Ved Sangstævnet i 1905, da Steensen fremførte et Hold af 15 Elever fra 2. Seminarieklasse, fulgte Sanglærer

Toft Christensen fra Frederiksberg Professorens sædvanlige Opfordring og skrev nedenstaaende Træffeøvelse paa Tavlen:

Professor Nebelong, der ofte selv ledede Demonstrationen, bad Steensen gøre det i dette Tilfælde. Eleverne løste under Steensens Ledelse den horrible Opgave — »jeg havde ikke selv kunnet gøre det,« erklærede Professoren.

Som Lærer i Musik aabenbarede Steensen de samme udmærkede pædagogiske Egenskaber, der kendetegnede hans Sangundervisning. Ikke sjældent havde en Elev et ret minimalt Kendskab til en Violin, naar han kom paa Seminariet, og det krævede en uendelig Taalmodighed og Flid hos baade Lærer og Elev at naa et blot nogenlunde anstændigt Eksamensresultat — kluntede og stive Fingre paa arbejdsvante Hænder, mangelfuld Rytmesans og uudviklet musikalsk Øre hørte ikke til Sjældenhederne. Blot det at fastholde Takten ved Markering af Taktslaget med Foden var ofte et Studium for sig, og kun faa forstod som en af mine Klassekammerater at forene det nyttige med det ubehagelige ved i Vintertiden at stampe Takten til Violinspillet med *begge* Fødderne — for Varmens Skyld! Som Solist paa Violinen optraadte Steensen flere Gange ved Elevernes Koncerter og røbede en solid Teknik og en stor Tone. Han komponerede og udgav dertil en Del for dette Instrument, men gjorde tillige et stort og af Eleverne meget paaskønnet Arbejde ved at skrive Strygestemmer og Klaver til en Række af de Kompositioner, Elevernes Kor udførte. Skønt gammel Kordirigent ledede han aldrig selv disse Koncerter, men ønskede altid, at Elever med Dirigentevner overtog Hvervet, om hvilket han instruerede dem. Adskillige af disse Elever har siden ydet en smuk Indsats som Kordirigenter rundt om i Landet. En Række af hans Mandskorsange er skrevet til Elevernes Kor. Som Lærer i Orgelspil var han meget søgt — Faget var jo frivilligt; men mange nød godt af Steensens Instruktion heri — der er næppe nogen anden Seminarielærer her i Landet, der har haft saa stort et Antal Orgelelever som Steensen.

Ogsaa her ydede han i kompositorisk Henseende en smuk pædagogisk Indsats, idet han udsendte sin meget benyttede Orgelskole for Seminarier.

K. Steensen.

Efter et Maleri, udført 1927 af Eiler Sørensen.

Endnu en musikalsk Indsats fra Steensens Side fortjener at nævnes her. Han paabegyndte et praktisk anlagt Kursus for Eleverne i Harmonilære. I Begyndelsen deltog alle med Liv og Lyst deri paa Klassen, og der arbejdedes ihærdigt med Hjemmearbejde. Men Flertallet gjorde snart den Erfaring, at

de musikalske Nødder, som de skriftlige Opgaver bød dem, var for vanskelige at knække, og da Løsningerne af Opgaverne ved deres Ensartethed gav Steensen grundet Formodning om, at de stammede fra een Central og saa gennem Afskrivning gik over i de forskellige Opgavebøger, opgav han Forsøget. Et Par af Eleverne læste han saa videre med — de skabte sig derved et solidt Grundlag for videregaaende teoretisk Uddannelse efter Seminarietiden. — Steensen dimitterede det første Hold Elever i 1895. Han har ført nøjagtig Protokol over alle sine Dimittender, og en Sammentælling giver det imponerende Resultat, at han har uddannet stærkt op imod 1000 Elever, inclusive Eleverne fra Silkeborg. Af dette store Antal har ca. 370 tillige taget Eksamen i Orgelspil, hvortil kommer en Del Privatister. Disse Tal giver en Antydning af, hvad Steensen har betydet for den danske Folkesang.

Det musikalske Arbejde med Eleverne paa Jonstrup førte Steensen ind i hans Kompositionsvirksomhed. Forud for Jonstruptiden har han saa godt som intet komponeret — den omfangsrige Fortegnelse over hans musikalske Arbejder udviser intet Opus fra Tiden, før han kom til Jonstrup. Det er Arbejdet her, der har inspireret ham, og Produktionens Indhold er da i høj Grad præget af, at det er det praktiske Behov, der har affødt dens Fremkomst. Der er Sange for Kor, Sange med Klaverledsagelse, Kompositioner for Violin og Klaver og Orgelmusik. Det var, som Forstander Bredstrup udtalte ved Steensens 25 Aars Jubilæum, ikke let for Steensen at komme til Jonstrup som Carl Mortensens Arvtager — havde Forgængerens været en Sanglærer af almindelig Støbning, havde Vanskeligheden ikke været saa stor; men Carl Mortensen havde et landskendt Navn som Komponist. Flertallet af hans Sange er vel nu glemte; selv en Sang som »Nattens dæmrende Taager«, der i sin Tid nød en enestaaende Popularitet, kendes næppe af den nulevende Generation — Tidens Tand har vel intet levnet udover den lille Vuggesang »Sov, mit Barn, sov længe«. Men endnu i min Tid levede en Række af hans Sange, deriblandt flere af hans Korsange, blandt hvilke »Sjølund er en yndig Ø« hørte til Korets faste Repertoire; den blev aldrig for-

glenet, naar Koret paa Sommeraftener, Traditionen tro, sang ved »Afrodites Øje«, placeret ved den ene Ende af Søen, længst borte fra Vejen, medens Kammeraterne lyttede fra Højen, hvor Stenen nu staar. — Tid efter anden komponerede Steensen imidlertid en Række Melodier, som efterhaanden blev sunget ind ved Sangundervisningen eller overgivet til Elevernes Kor. Naar »Steno« kom gaaende over Gaardspladsen og havde et Nodemark under Armen, glædede man sig paa Forhaand — der forelaa atter noget nyt fra Værkstedet, »Kahytten«, som Arbejdsværelset kaldtes, og det følte som en Oplevelse, at man først af alle fik Lov til at synge disse Sange, hvis Noder endnu knapt nok var tørre. Uden at eje Carl Mortensens Melodiers umiddelbare Melodiøsitet vandt de dog i høj Grad Yndest gennem deres jævne og letfattelige Tonesprog, der anviste dem Plads blandt Efterromantikens bedste Frembringelser. I Elevernes Kor har de — som Radiokoncerten for nylig vidnede om — bevaret deres Plads, og dette ikke blot af hønørmæssige Grunde.

Det er en lang Række af Digttere, hvis Arbejder Steensen har taget op til kompositorisk Behandling. Med særlig Forkærlighed har han — forstaaeligt nok — viet Jeppe Aakjærs Digtning sin Interesse. I 1907 udkom saaledes »Seks Sange til Tekster af Jeppe Aakjær«. Flere af disse var længere, fortællende Digte, som ingen andre havde turdet binde an med. — Steensen foreslog Forkortelser i Teksten af praktiske Grunde; men det tog Aakjær ikke naadigt op. Han skrev herom:

Jenle pr. Jebjærg ²²/₄ 1907.

Hr. Komponist K. Steensen!

At bede en Forfatter skjære nogle Vers af et Digt er omtrent det samme som at anmode en Maler om at skjære saa og saa mange Tommer af sit Maleri, for at det bedre kan passe den eller den Væg. Hvis nogle Vers kunde ha' været udeladte, havde jeg strøget dem, før jeg udgav Samlingen. Det er dog ogsaa en urimelig Fordring af Forlæggeren, at jeg skal indrette mig, som det passer *ham*, da han dog formodentlig intet giver mig for min Text. Dersom Amputatio-

nen er ønsket af Pladshensyn, kan Typen jo vælges saa lille, at 10 Vers ikke kræver mer Plads end ellers 5. Er det af Bekvemmelighedshensyn, da formoder jeg dog, at Kjøberne vil foretrække selv at foretage deres Udvalg og bestemme, hvilke Vers der skal udskydes. Kan De ikke faa Forlæggeren til at indse dette, er der jo altid den gamle Udvej: kun at aftrykke *første* Vers. Det vil jeg langt foretrække frem for at se mit Digt forbløde under en Amputation. Sengen maa dog virkelig tilpasses efter Manden, og ikke Manden efter Sengen som i salig Prokrustes' Etablissement.

Nu er det jo saa heldig, at de to af Digtene nemlig »Jenny i Rugen« og »Majsang« passer nydeligt ind i Hr. Hansens System; de kan altsaa faa baade Hoved og Hale med sig indenfor. Og »Æ gammel Smed« kan ogsaa faa Lov til at passere, fordi det er et fortællende Digt. Ja; men er »Æ Spøgels'« da ikke det? Jo, endog i udpræget Grad; jeg ser ikke, der kan slettes en Linje heller i dette Digt, hvis Stigningen i den løbende Mands Angst skal anskueliggjøres.

Og *Kilden* — det er jo et udpræget Stemningsdigt, hvor hver Linje har sin Hensigt i Helheden. *Det* kan heller ikke forkortes; thi tog man f. Eks. Vers 3 og 4 bort (de eneste, der kunde være Tale om) fremkommer der et gabende Hul; det maa da ogsaa tages helt. — I »Bondens Datter synger« kan 3 og 4 gaa ud; dog langtfra uden Skade. — Resultatet er da: »Jenny« og »Majsang« maa tages som de staar; »Æ gammel Smed«, »Æ Spøgels'« og »Kilden« maa enten gjengives uforkortede eller *kun ved første Vers*. I »Bondens Datter« kan De stryge Vers 3 og 4.

Men én Ting maa De love mig: jeg vil læse en Korrektur paa Texten. Iforfjor tog *Vilhelm Hansen* 6 Blichermelodier af H. C. Simonsen; jeg havde betinget mig at læse Korrektur paa Texten; han jog den ud i Pressen, mens jeg var i Udlandet; uden mindste Korrektur; nu er det myldrende fuldt af skæmmende Trykfejl; kanske er Musikken det samme. Det maa ikke hænde én Gang til. Jeg vilde ogsaa ha' ladet medfølge en lille Fortale og Biografi af den stedmoderligt

behandlede Komponist; altsammen omsonst. De lover mig derfor en Korrektur!

Forøvrigt kan jeg jo kun være glad ved, at Komponister begynder at interessere sig for mine Vers. Især fornøjer det mig, at De har valgt et Par af de jydske, som ingen endnu har forsøgt sig med.

Det forlød i Efteraaret i »Politiken«, at Charles Kjerulf havde sat Melodier til en Del af »Rugens Sange«, men nogen Bekræftelse derpaa har jeg dog ikke faaet. »Jenny i Rugen« har faaet en Melodi, af hvem husker jeg ikke (se »Hver 8. Dag«s Musik og Sang ²⁶/₇, 1903, om jeg ikke ta'r fejl). »Maj-sang«, kan gaa paa: »Herlige Øresund«. »Kilden« har Maleren Henrik Jespersen sat en Melodi paa (som dog næppe er offentliggjort).

— Der er ogsaa en Del andre — specielt Maleren Achton Friis, der har skjænket mine Larver Vinger; Prof. Hornemann satte i sin Tid Melodi til »Se dig ud —« (Melodien offentliggjort i Ugebladet »Provinsen« Nr. 1.

Men Hovedstokken ligger dog endnu urørt. Jeg skrev i Vinter en Sang, som jeg tror vilde kunne faa Udbredelse, hvis den fik den rette Melodi. Sangen vedlægges.

Med venlig Hilsen

Deres ærb.

Jeppe Aakjær.

Da Heftet med de 6 Sange var udkommet — med uforkortede Tekster! — sendte Steensen det til Aakjær, der takkede for Modtagelsen i følgende Breve:

Jenle pr. Jebjærg ³/₅ 1907.

Kjære Hr. K. Steensen!

Tak for det store Musikhæfte! De er rigtignok en expedit Mand. — Jeg har ikke et eneste Instrument i Huset, og ingen som kan spille, selv paa den argeste Harmonika; men der bor en Doktor her nord ude, han skal holde for med det første. Jeg er virkelig helt spændt paa at vide, hvordan de Melodier lyder.

Dette altsaa kun som foreløbig Tak; jeg skal siden skrive til Dem.

Tak for de venlige Ord, De siger mig om mine Sange. Jeg skriver denne Sommer en Række nye, som jeg skal sende Dem efterhaanden som de faar Klæder paa, uden at De i mindste Maade skal føle Dem forpligtet til at sætte Melodi til dem.

Med venlig Hilsen.

Deres hengivne

Jeppe Aakjær.

Jenle pr. Jebjærg ^{25/5} 07.

Kjære Hr. K. Steensen!

Omsider har jeg da hørt Deres nye Melodier, og jeg var gjennemgaaende glad overrasket. De blev spillede paa Violin, hvad der vistnok er at gjøre dem noget Uret, da de jo er udsat for Klaver. En henrivende lille Perle er: »*Han Ole bor paa Heden*«; »Bondens Datter synger« og »Majsang« er meget indsmigrende, vistnok ogsaa: »Æ gammel Smed«; men de jyske blev spillede saa ufuldkomment. »Æ Spøgels'« fik jeg intet Indtryk af; det laa sikkert i Spillet. »Kilden« indtagende; men her er jeg jo lidt forstemt over Textforandringen — den sidste Linje kjendes jeg ikke ved. Jeg haaber at træffe Dem selv engang og faa Dem til at gi' Tonen an — da faar jeg sikkert et fyldigere Indtryk. Her er ikke et Klaver i Miles Nærhed, og er der nogen, er der ikke Hænder til at spille paa dem.

Musikken staar saa slet i vort Bondeland.

Jeg haaber at Korrekturen, der afsendtes herfra samme Dag, den ankom, maa være rigtig indtruffen.

Tak for Anmodningen om Visiten; det kunde dog hænde, jeg kom paa de Kanter.

Venlig Hilsen

fra Deres

Jeppe Aakjær.

— Fire Aar senere, i 1911, *udkom* den Sang, der maaske har gjort Steensens Komponistnavn mest kendt, nemlig Jeppe Aakjærs »Endnu et bitte Nyk« (Han Ole bor paa Heden). Den vandt straks stor Udbredelse i Kraft af sin indtagende Melodiositet — i enkelte nyere Melodisamlinger er den imidlertid erstattet med en anden Melodi, der bedre er i Stand til at tilfredsstillende en moderne Smagsretnings Krav til arkæologisk Præg! Jeppe Aakjær selv, der forøvrigt kaldte Steensen »min første Komponist«, var glad for den. Han skriver:

Jenle pr. Jebjærg 16.7.1911.

Hjærtelig Tak for »det bitte Nyk«, som jeg vilde ønske megen Udbredelse for den lette og kvikke Melodis Skyld og fordi Sangen selv er en af dem, der ligger mig nær ved Hjertet.

Venlig Hilsen!

Deres

Jeppe Aakjær.

— Som Kuriosum kan her tilføjes, at Steensens Komponisthonorar for denne Sang androg »een Gang for alle« den svimlende Sum af — 10 Kroner, for hvilken Pris Forlaget erhvervede »den fuldstændige og uindskrænkede Ejendomsret (alle Arrangements indbefattede)« til Sangen. Steensen har imidlertid Grund til at føle sig stolt og glad over denne Værdiansgelse af hans Arbejde — Carl Nielsen fik for sin Melodi til en anden af Jeppe Aakjærs Sange, »Jens Vejmand«, — 8 Kroner! Et Par andre af Steensens Smaasange skal her nævnes, nemlig »Af Kilderne smaa« og »Fred hviler over Land og By«. Den første blev til i min Seminarietid, den sidste for et Par Aar siden. Jeg foretrækker den første i dens oprindelige Skikkelse, saaledes som den aftrykkes her — dens Imitationer er i den ændrede Skikkelse mere regelbundne, men har derved tabt Friskheden, som findes i den ældste Form. — Den første Sang er altsaa blevet til ved Begyndelsen af Steensens Komponistvirksomhed, den anden i den ældre Alder — de to Teksters Indhold er egentlig symbolsk for de to Tidsafsnit i Steensens Liv.

KILDEN

(Kaalund)

K. STEENSEN, 1897

Allegretto

p Af Kil - der - ne smaa kan bli - ve en Aa, *mf* af

The first system of the musical score is in G major and 6/8 time. It features a piano introduction with a melody in the treble clef and accompaniment in the bass clef. The lyrics are: "Af Kil - der - ne smaa kan bli - ve en Aa, af". The piece is marked *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte).

Bæk-ke - ne mæg - ti - ge Strøm - me. Saa kan det og gaa i

The second system continues the melody and accompaniment. The lyrics are: "Bæk-ke - ne mæg - ti - ge Strøm - me. Saa kan det og gaa i". The piece is marked *f* (forte) and *p* (piano).

rit.

a tempo

Li - vet, du smaa; thi Stor - daad kan fø - des af Drøm - me!

The third system concludes the piece. The lyrics are: "Li - vet, du smaa; thi Stor - daad kan fø - des af Drøm - me!". The piece is marked *f* (forte) and *a tempo*.

Fred hviler over Land og By

(Ingemann)

Moderato

K. STEENSEN, 1929

KLAVER
eller
ORGEL

Forspil
p

mf

Fred hvi - ler o - ver Land og By, ej Ver - den

mf

lar - mer mer' , fro smi - ler Maa - nen

til sin Sky, til Stjer - ne Stjer - ne ser .

Om Arten og Omfanget af Steensens musikalske Produktion — som han iøvrigt altid selv omtaler med uhyre Beskedenhed — kan en Fortegnelse over hans Arbejder bedst give Besked. Foruden Sangene, af hvilke et stort Antal er sunget ved mangfoldige Koncerter, især af vore »Folkekor«, har særlig hans »Lyriske Stykker« for Klaver og Violin, hans Orgelskole og Orgelpræludier og hans »Metodisk Sangbog« vundet Indpas

K. Steensen i sin Have og omgivet af Dimittender fra 1928.
(Ved deres 5-Aars-Jubilæum 1933 aflagde de ham et Besøg).

viden om. Og har Steensen elsket sit Arbejde paa Seminariet, har han ogsaa tilbragt mange lykkelige Stunder ved Klaveret eller Orgelet med Nodepapir foran sig og Blyant i Haanden. Han har haft det, som Børnebørnene sagde om den gamle Musikhistoriker og Komponist S. A. E. Hagen: »Bedstefar sidder helst og skriver smaa sorte Prikker paa et Stykke Nodepapir«.

I 1914 fik Steensen det Berggreenske Legat for Musikere, der har virket i Skole- og Folkesangens Tjeneste — i 1922 blev han Ridder af Dannebrog. Mere end ydre Udmærkelser har dog hans Elevers Taknemlighed glædet ham. Herom modtog han mange og tydelige Beviser baade ved sit 25 Aars og ved sit 40 Aars Jubilæum. I sin Livsaften ser han tilbage over et langt og frugtbart Virke i den Sags Tjeneste, som har haft hele hans Hjerte, blandt en Ungdom, som har bidraget til at

holde ham selv ung op til Støvets Aar og paa et Sted, hvis Omgivelser næppe findes skønnere i vort Land. Den jydske Hyrdedreng har Grund til at føle sig glad og taknemlig, som Livet har føjet sig for ham — og han føler det saaledes. Trods Sorger ser han sit Liv paa Jonstrup som en Bekræftelse paa, hvad han tænkte, da han første Gang saa ud over Jonstrup Vang — »her *har* været godt at leve.« —

Møllebakkegaard, Skovlunde, i Marts 1935.

Kristian Ribers.

Anders Jensen og hans Hustru Anna Jensen.
Fotograferede den 24. September 1933.

ANDERS JENSEN

DEN 1. Oktober 1934 holdt Jonstrups Pedel, Anders Jensen Femogtyveaars-Jubilæum. Pedel hedder han officielt, det kan man læse sig til inde i Ministeriet, men paa Jonstrup hedder han Portner, og det bliver han ved med at hedde, for den Titel er saa gammelt et Arvegods, at man ikke vil miste den. Den stammer fra 1791, da der paa Blaagaard *var* en Port at passe, og Titelen fulgte med til Jonstrup, uagtet der ingen Port var derude, saalidt som der er det nu. Porten kan undværes, det er bevisligt, for i 125 Aar er der Ingen, der har savnet den, Portneren, derimod, han kan ikke undværes, han vilde savnes dybt, selv om han kun een eneste Dag var borte. Han regerer over 5 Rengøringskoner og maa endda personligt tage Haand

i Hanke med meget Renholdelsesarbejde, han regerer over Brændselet og Belysningen, han luger Gaardspladsen og pas-

Anders Jensen i Funktion.

ser Træer og Busketter, han er Vagtpost og Politimand og Postbud og meget Mere, — han er, kort sagt, ganske uundvær-

lig, hvis han gør sit Arbejde ordentligt. Og det gør Anders Jensen. Et Karaktertræk hos ham er, at han vaager lige saa skrappt over Statens store Pengekasse som over sin egen lille. Ve den Seminarist, som bruger to Stykker Koks mere, end Jensen mener det nødvendigt at bruge, eller som paa anden Maade prøver paa at trække flere To-Ører ud af Statens Lomme, end Jensen finder det forsvarligt! Han mener, at man skal spare, og han har ubetinget Ret. Man behøver kun at vide denne ene Ting for at være paa det Rene med, at Staten i Portner Jensen har en trofast, redelig og samvittighedsfuld Tjener. Han holdt Jubilæum med Hæder og Ære! Og, morsomt nok, han holdt Jubilæum sammen med Seminariet, — kun med den Forskel, at *han* har 25 Aar, men Seminariet 125 at se tilbage paa.

Anders Jensen er født i Gandløse Mørke Tirsdag den 23. November 1875, døbt den 7. Januar 1876 i Slagslunde, opdraget i Maaløv, hvor han gik i Skole hos J. P. V. Petersen, og konfirmeret i Ballerup af Provst Chr. Koch. Sin praktiske Uddannelse begyndte han, da han i Tiaarsalderen kom i Tjeneste i Maaløv hos Gaardejer Jens Petersen. Her fortsatte han en Tid ogsaa efterat Svigersønnen havde overtaget Gaarden, men, da han var 19 Aar, kom han til Sørup i en ny Tjeneste. Vel har han altsaa opholdt sig en Del Steder, men langt fra Jonstrup har han aldrig fjernet sig. Overalt, hvor han var, lagde man Mærke til hans pligtopfyldende og brave Færd, og at Forstander Bredstrup fik ham ansat som Funktionær paa Jonstrup var Noget, Forstanderen ikke kom til at fortryde.

Søndag den 23. November 1902 fyldte Anders Jensen 27 Aar og samme Dag blev han i Maaløv Kirke viet (af Provst Koch) til Anna Cathrine Elisabeth Jensen fra Slangerup. Hun blev ham en udmærket Støtte — man behøver bare at se hendes runde, glade Ansigt for at komme til den Erkendelse.

Af Børnene har Ægteparret megen Glæde. Johannes Villiam blev 1925 dimitteret fra Jonstrup og er nu Lærer i Roskilde Markskole. Jens Georg Valdemar er Mekaniker og bor nær Seminariet i sit eget Hus. Han er kendt nok af Eleverne, da han sædvanligvis har nogle Stykker af dem boende hos sig. Og lige saa velanset er Karna Mariane, som er gift med Købmand

Grunddal, hvis Forretning findes i Seminariets umiddelbare Nærhed, saa at han er ligesaa kendt som den Lind, der staar paa Gaardspladsen. Ulla Amalie Anina derimod har, ligesom Broderen paa Roskilde Mark, opslaaet sin Bolig langt borte fra Fader og Moder og alle Seminaristerne. Hun har valgt Hovedstaden til Opholdssted, idet hun som kommunalt ansat Husassistent i Stiftelsen »De Gamles By« er en af de 300 Funktionærer, der hygger — Hver paa *sin* Maade — om de omkring ved 1450 Mænd og Kvinder, som paa dette vidunderligt smukke Sted har fundet den sidste Station paa deres Livs Vej.

Portner Jensen og hans Hustru kan saaledes glæde sig i den gode Bevidsthed, at de for deres Trofastheds og Paalideligheds Skyld nyder stor Anseelse, og saa tilmed har alle deres Børn i sikker og god Havn. Kan Nogen ønske sig det bedre!

REGNSKAB

1/1 1934 — 31/12 1934.

	Indtægt Kr. Ø.	Udgift Kr. Ø.
Kassebeholdning pr. 31/12 1933	611 50	
Kontingenter	526 00	
Salg af Aarbøger	309 00	
53 Opkrævninger à 35 Ø.	18 55	
Renter	11 44	
Repræsentation og Bestyrelsesmøder		70 00
Porto og Gebyrer		63 66
Fremstilling af Jonstrupbogen XI, Distribution, Administration		775 00
Tryksager, Couverter m. m.		35 80
Kassebeholdning pr. 31/12 1934		532 03
	<hr/>	<hr/>
	1 476 49	1 476 49

Ordruphøjvej 24, Charlottenl.

Wilh. Thomsen.

Ovenstaaende Regnskab er gennemgaaet og fundet rigtigt.

Den 4. Jan. 1935

M. Pedersen,
Søsum.

S. M. Waaben,
Sierslev.

JONSTRUPSAMFUNDETS BESTYRELSE

Forstander *Stig Bredstrup, R.,* Dbm., Farum, (Formand).
Førstelærer *P. Andersen,* Hjørlande pr. Slangerup. Kommune-
lærer *K. Frigast Hansen,* Islands Brygge 5², København S.
Førstelærer *J. Hegelund,* Ulstrup pr. Gørlev, (Næstformand).
Kommunelærer *Wilh. Thomsen* (Sekretær og Kasserer), Or-
druphøjvej 24, Charlottenlund, Telefon Ordrup 2492. Semi-
narie-Elev *Holger Nygaard-Kristensen,* Jonstrup Statssemina-
rium pr. Ballerup.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Nogle Bemærkninger i Anledning af de 125 Aar fra 1809 til 1934 paa Jonstrup. Af R. C. Mortensen	3
Jonstrup fra efter Sommerferien 1933 til Kalender- aarets Slutning. Efter Johannes Eliassen	17
Januar og Februar 1934	21
Eggert Lunddahl. Af J. B. Østergaard	22
J. F. Johansen. Af Jørgen Hegelund	27
K. Steensen. Af Kristian Ribers	32
Anders Jensen	55
Regnskab	59
Jonstrupsamfundets Bestyrelse	59
